

KIADÓHIVATAL TELEFON: 9-77

Str. Baron L. Pop 10

SZERKESZTŐSÉG TELEFON 1-77

Ejeli telefon (nyomda) 2-02

ELŐFIZETESI ÁRAK:

Egész évre 1150 Lel

Félévre 600 "

Negyedévre 320 "

Egy órára 110 "

IX évfolyam ♦ 217. sz. á.

1928. Okt. 15. Di. Rann. szeter R.

* 5. sz. 2. Il. 8.

Conservator - Such

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

TUNGSRAM

Csendtüntetés

A fegyverszünet megkötésének tizedik évfordulóját az egész világra kiterjedő csend tüntetéssel fogja megünnepelni a newyorki Megemlékezés ligája. Ez a liga amely a háború borzalmas emlékeiből a világbéke felépítésének energiaforrását akarja fakasztani, felhívást küldött az északi szélesség 30. és 45. foka között elterülő országok kormányaihoz, továbbá a földkerekség minden részében működő kulturális, politikai és társadalmi testületekhez, hogy november tizenegyedikén, a fegyverszünet aláírásának emléknapján képerces általános munkaszünettel fejezzék ki hódolatukat a béke eszméjéért. A béketüntetés programját úgy dolgozták ki, hogy a fegyverszünet napjának minden órájában masutt fogadalmat és ipari tevékenység. A tüntetés csenddel kezdődik, majd a tizenegy óra kezdő órák Európában és öt óra alatt Newyorkig gyűrűzik tovább, ahonnan az amerikai kontinensen és a Csendes-óceánon át Japánig és Kináig vonul.

Két percet fog áldozni az emberiség az örök béke ideáljának oltárán. Minden dolgozó kéz lecsuklik, minden zakatoló szív elpihen két percre és ezalatt az emlékező világválszámán szédültes gyorsasággal perog le a mult szörnyű filmje. Az állatbi bősziút ember bestialitásának végzetben irrtóztató jelenetek gomolyognak és a világra boruló csenden néma fajkiáltás nyílik ki keresztül: ez hát a kultúra ormaira lendült emberi szellem díszesége? Azért kell a tudományt és a természeti titkokat felfedni és az elemeket lejárta hajtani, hogy az öldöklés technikai lökéletesítés? Azért kell a hitnek felszabadítani az embert az alantas öszlonok rabságából, hogy a vészes indulatok magasrendű eszmék szolgáltatásának látszatát ölthessék magukra? A civilizációnak az a szükségszerű hatása, hogy minden egyszerű találmány pusztító eszközé aljasul a népek versenyében? Úgy gondoltunk-e egyáltalán belső értékben a primitív idők óta, ha az emberi lény határt nem ismerő invenciója ma is, mint évezredekkel ezelőtt, az erőszak és gyilkolás hadseregszállítója?

Abban a kétperces szünetben, amely a megemlékezés ligájának kezdeményezésére világszerte megszokta a fegyverszünet megkötésének tizedik évfordulóján a munka folytonosságát, ezek a kérdések vesződnék bele a népek lelkebe és a békeszaktat az eléje tornyosuló akadályok leküzdésére tüzelik. De ebben a két percben a pillanatok alatt évek eseményein átkelő gondolat a háború befejezése óta élt tiz esztendő fölött is szemléltet. A béke jelszavaival van ez a deponium felbokrétázva, de a belsejét ugyanazoknak az ellentéteknek villámai hasogatják, amelyek a világháborút előidézték. Eleinte a németekkel szemben engesztelhetetlen francia nacionalizmus mutatkozott annak a gyújtóanyag-nak, amely Európát ismét lángborította. Aggasztó iramban folyt a fegyverkezés mindenfelé és ezzel egyenes arányban nőtt a világgazdaság válsága. Alighogy a locarno-i egyezmény hatása alatt megnyílt a nemzetközi atmoszféra, a titkos diplomácia újabb bonyodalmat kezdett csomózni és az angolok az olasz orientációt módolták ki a német-

francia antant eshetőségének kivédésére. Ebből az eltökéltségből támadt a jugoszláv olasz és a francia-olasz feszültség, amelyet azután az angol külpolitika irányváltása oldott fel. A Pacte de Paris aláírása után kipattant a francia-angol flottaegyezmény terve és Briand harcias népszövetségi beszédével döfött bele a békepolitika illúziójába. Egyetlen állam sem akar háborút, de mindegyik ragaszkodik a nemzeti önvédelemnek ahhoz a módszeréhez, amelyet a Kellogg-paktum azért döntött meg elvileg, mert szükségkép háborúra vezet. Briand azért cserélte fel a békefuvolat harci harsonával, hogy a francia hadvezetőség milliárdokra rugó erőtítési beruházkodásait igazolja és a leszerelési konferencia előre elhatározott kudarcát tetszetős indoko-

lásba pólyazza. Amerika a leszereléshez tüzdő nagy érdekekre hivatkozva foglal állást a francia flottaegyezmény ellen és főképp azt kifogásolja, hogy az egyezmény bizonyos hajókategóriákat ki akar vonni a flottafejlesztési korlátozás alól. Ugyanakkor azonban Amerika példátlanul nagyszabású flottaépítési program megvalósítására törekszik és olyan összegre szán erre a célra, amely egy kisebb állam egész évi költségvetését meghaladja.

A szocialista Leon Blum rámutat arra, hogy miközben tombol a békevágy, Franciaország és Anglia a jövő háború taktikáját és stratégiáját állapítja meg. Macdonald, az angol munkáspárt vezére szintén úgy látja, hogy az angol külpolitika a béke védelmében háborút készít elő. A leutóbbi tíz év a béke megszületés-

sának jegyében a háborus szellemet duzzasztotta meg. Valahányszor egy-egy ünnepélyes fogalmazású békeokmányt ismételtelteszerű szertartások között beiktattak a pacifizmus biztosítékai közé, nyomban megindultak a diplomáciai mesterkedések, hogy a béke ügye ne eresz kedhessék alá az utópia híg régről a realitás masszív talajára. Mint amikor a falu legényei templom után a kocsmába mennek, bátha adódik egy parázs kis verekedés.

Valóban nagy szükség volna arra, hogy a háború befejezésének öröme rendelt kétperces csendtüntetés áhítatában világosodjanak meg az elmék és kalauzolják az emberiséget az igazi béke utjára.

Október 15-ikére összehívták a parlamentet

(Bucuresti-Bukarest, október 11. Az Uj Kelet tud.) A Monitorul Oficial mai száma közli a régensdekrétumot, amely október 15-ikére összehívja a törvényhozási testületeket. A kormány tagjai ma délután minisztertanácsra ültek össze, amelyen Duca belügyminiszter felolvasta trónbeszéd tervezetét, amelyet Miklós régensherceg fog felolvasni. A trónbeszéd széleskörű törvényhozási programot jelent be. A parlament elé terjesztendő javaslatok nagyrésze a kölcsönrel áll kapcsolatban, így elsősorban a bányatörvény módosítása, amelyre vonatkozólag Brațianu Vintila ma újabb megbeszélést folytatott Mrazec iparügyi miniszterrel. A parlament elé kerülnek ezenkívül a stabilizációval, a bankjegyforga-

lom emelésével, a minisztériumok újraszervezésével, az elemi és szektkat reformjával és az uttörvény módosításával kapcsolatos javaslatok.

Bucuresti, október 11. Tegnap zajlottak le a megyei tanácsválasztások Prahova megyében, amelyek során a liberálisok 18.175, a nemzeti parasztpárt 14.071 és egy liberális disszidens csoport 5000 szavazatot kapott. A választási harc rendkívül éles volt, a nemzeti parasztpárt hívei több primárt, akik nem akartak a választói igazolványokat kibocsátani - véresre vertek, sőt egyiket foglyul is ejtették. Az általános választásokon a liberálisok megsemmisítő fölényvel győztek.

A petróleum-panama ügyében Stelian Popescu igazságügyminiszter az

Universul után újabb leartóztatásokat jelent be. A vizsgálat folyik, tegnap egy belga petróleum csoportnál tartott házkutatásokat. A Societate Africo Romana, amely ismeretesen ugyan csak be van keverve a panamába, elhatározta, hogy mintegy 7 millió értékű petróleumföldet visszaad az államnak. A bukaresti tábla tegnap tárgyalta a letartóztatottak második csoportjának szabadlábrahelyezési kérését. Valószínűnek tartják, hogy a tábla meg fogja hosszabbítani a vizsgálati fogságot és ebben az esetben Tolea és Irimescu Candesti mentelmi jogának felfüggesztése körüli botrány a parlament megnyitó ülésén nem lesz elkerülhető.

Benes szerint a kisebbségi kérdés nem kardinális pontja a világpolitikának

A csehszlovák külügyminiszter a kisebbségek harcát a bellöldi frontra utalja és ellenzi a Népszövetség kisebbségi bizottságának megalakítását

Prága, október 11. A képviselőház külügyi bizottságának vitájában elhangzott felszólalásokra Benes külügyminiszter válaszolt. Benes beszédében régi optimizmusát hangoztatva,

újából kiemelte Csehszlovákia nehézföldrajzi helyzetét és kényszer gazdasági relációt az egész világgal.

Ilyen körülmények között a köztársaságot rendkívül érdekli az, ami Genfben történik. A lefegyverzés ma már konkrét kérdés és nem szóbeszéd, illúzió vagy pacifista fanatizmus. Fontos vitális érdeke az államnak, hogy részen álljon és figyelemmel kísérje a világ fejlődését és Európa kialakulását.

A kisebbségi kérdés a Népszövetséghez jutott, de nem kardinális pontja a világpolitikának.

— mondta ezután Benes. — Ebben az ügyben is reális álláspontot foglal el. Minden mellékgondolat nélkül a kisebbség védelme mellett foglal állást, de a kisebbségi kérdés elvileg belpoltikailag kérdés legyen, már csak

azért is, hogy a kisebbségek megtanulják, hogy jogukat saját hazájukban harcra és együttműködéssel kell kikényszeríteniök.

Ez politikai harc, amely gyakran nehéz is, de Benes szerint nemzetközi szempontból ez az egyedül helyes mód. Emellett nemzetközileg az összes kisebbségeknek a védelemnek bizonyos minimumát garantálni kell. Magától értetődő és mindenki el kell hogy ismerje, hogy ezzel

a kényes és veszedelmes kisebbségi kérdéssel nem szabad visszaélni s ezért belpoltikailag és nem nemzetközi uton kell megoldani.

Ez esetben a kisebbségek ép a közeledés ügyét fogják szolgálni és nem lesznek nyugtalanságok okaik. Genfben egy kisebbségi bizottság megalakítását javasolták, ahol a világ összes kisebbségei védelmet találnának. Az in dítványt úgy vetették fel, hogy az éle azok ellen irányuljon, akiket már kisebbségi szerződések kötnek. A miniszter következetesen azt a politikát kép-

viseli, hogy a békeszerződésben vállalt kötelezettségeket teljesíteni kell. Az állam érdekében azonban nem engedhető meg, hogy még újabb kötelezettségekkel terheljék meg Csehszlovákiát. Álláspontja a következő: Ha lesz bizottság, akkor az mindenképp egyformán vonatkozik. Ő hallandó beleegyezni abba, hogy egy általános bizottságot alakítsanak, mert meg van győződve róla, hogy ettől Csehszlovákia kiának nincs mit félnie. Álláspontjának helyessége kitünik abból is, hogy a bizottság kompetenciája aránytalanul kisebb lenne a Csehszlovákiát kötő kisebbségvédelmi szerződésnél.

Beszédet mondott Benes a szenátus külügyi bizottságában is, ahol

azokkal a hírekkel kapcsolatosan, hogy Románia nem volna hajlandó meghosszabbítani szerződését Csehszlovákiával, kifejtette Benes, hogy ez a »kisantant barátja« fantáziájának szüleménye.

Benes végül részletesen foglalkozott a leszerelés és a biztonság kérdésével.

A szovjetkormány bérbeadta külföldi tőkecsoportoknak az ország hatvan nagy városának közüzemeit

Az orosz forradalom befejezte körpályáját és visszatér kiindulási pontjához

London, okt. 11. Az orosz forradalomról ma már minden tudás nélkül el lehet mondani azokat az igazságokat, amiket a francia forradalomról állapítottak meg Napoleon uralkodása alkalmából:

a forradalom megfutotta körpályáját és visszatért kiindulási pontjához.

A szovjet urai tiszteletteljes használat kísérletezés után kénytelenek voltak belátni, hogy az elzárkózás politikája a szovjetforradalom halálát jelenti és

nap-nap után többet és többet adnak fel eredeti álláspontjukból, hogy ezzel a forradalom vívmányait megmentsék.

Azonban amit a népbiztosok tanácsa legutóbb határozott, ez már nyílt bevallása annak, hogy az elzárkózás teljesen csődöt mondott.

a szovjet uraknak határozatlan szükségük van a külföldi tőkére,

külföldben Szovjetországban megáll a gazdasági vérkeringés, ami azután veszélyeztetni a forradalom eddigi vívmányait. Mondanunk sem kell természetesen, hogy a külföldi tőkének a belpólitikában adott engedély a szovjet külpolitikájára is rendkívül nagy befolyással lesz, mert hiszen a külföldi tőke megköveteli a saját biztonságát. Ez pedig annyit jelent, hogy

az orosz szovjet, ha nem is teljesen, de a minimumra lesz kénytelen redukálni a külföldi bolsevik propagandát,

mert a külföldi tőke nagymértű beözönlésének ez egyik legfőbb feltétele. Az alku tehát létrejött. A külföldi tőke tehát bevonul Szovjetországba, ami létfontosságú megerősíti a szovjet belső életét, de ezért le kellett mondania a külföldi propagandáról. Ez azt jelenti, hogy a szovjet tizenegy esztendő után nemcsak belátta, hanem be is vallotta az egész világ előtt, hogy

a világ úgynevezett forradalmosítása csődöt mondott

és ha maga is el akarja kerülni a biztos csődöt, számolnia kell a tényleges helyzetével.

A szovjet legfőbb gazdasági tanácsa hatvan város összes közüzemét üzemeltetőknek adandó koncessziók tárgyává tette. Ezen az alapon

Moszkva, Pétervár-Leningrád, Odeszsa, Charkov stb. villamos vasutai, gázművei, vízművei stb. a külföldi kapitalisták érdekében kerültek, még pedig monopóliumos alapon.

Ez akkor történik, mikor minden polgári országban már régen közüzemet alkotnak a közüzemeket kiadó városi üzemek.

A szovjet legfőbb gazdasági tanácsának eme intézkedésével kapcsolatban a szovjetkormány közzétette rendelkezését a szovjet hivatalos lapjában, amely minden számottevő ország polgári lapjában is megjelent. Ezzel az intézkedésével a szovjetkormány megengedi, hogy

a külföldi tőke az ipar minden ágában elhelyezkedjen.

Nevezetesen: a közlekedési, a finomító, a fém- és tüzelőanyagiparban, a villamosági iparban, a faiparban, a mezőgazdasági iparban, pamutiparban és a közszolgálati üzemekben. A rendelkezés szerint a külföldi tőke felhatalmazást kap, hogy befektetéseket eszközölhessen nem csupán az ipari területeken, hanem másutt is, azaz egész Oroszországban. Megállapítja, hogy azokat az iparágakat, amelyekre nézve a legfőbb koncesszióbizottság en-

gedményeket adhat a külföldi tőkének, nem korlátozzák és hogy

a bizottság szabad kezet kap arra, hogy minden területen adhasson koncessziókat.

A népbiztosok terve a külföldi tőke megnyerésénél elsősorban az, hogy a színes fémrészleg kiaknázására nyerte meg a külföldi tőkét, továbbá, hogy a fémipar, főleg a gépgyártás, a papír, celluloid, au-

tomobil és műselyemgyártás fejlesztésére vonzza be Oroszországba az idegen tőkét. És ezért a népbiztosok tanácsa elhatározta, hogy

a külföldi tőkének különleges és nagyarányú előnyöket biztosít,

hogy a termelés folytonosságát elősegítse, illetve azt biztosítsa.

A külföldi tőkének joga lesz termelt árukért szabadon kereskedniük.

Ezenkívül hatalmas vámkedvezményt is kap a külföldi tőke, hogy a munka zavartalanul végezze részére biztosítsák. A külföldi tőke ezenkívül horribilis adókedvezményben is részesül.

A bolsevik forradalom tehát kiadta végre méregfogát.

Minden előnyt és kedvezményt megad a külföldi tőkének, hogy ezzel saját uralmát biztosíthassa.

Kinai kalózok megtámadták és kifosztották egy angol személyszállító hajót

A tisztakat és a legénységet legyilkolták, az utasokat kirabolták

London, okt. 11. A Reuter-ügynökségnek Hongkongból azt jelentik, hogy kínai utazó kalózok nyílt tengeren megtámadták az Anking 3472 tonnás angol személyszállító gőzös tisztakarát és legénységét, ezek közül sokat lelőttek és a hajót kirabolták.

Az Anking személyszállító gőzös, mely a „China Navigation Company” tulajdonában ezektől az utassal fedezetlen utazó volt Singaporeból Hongkongba. A kulliból álló utasok közé Singaporeban becsempeszté magát egy negyven főből álló tengeri rablóbanda. A gőzös már megtelt utasokkal, akik a hajó legénységét és a kapitányt is magukkal vitték. A hajó a kínai partok felé tartott, amikor a rablók magasságban a gőzöstől utastömegből egyszerre csak kivált a rablócsapat és több részre oszolva, megtámadta a hidon sétálgató első tisztet, aki azonnal fejvéllel leterítették. A kormányon álló kínai altisztet lezuhatták. A bandák aztán behatoltak az étterembe, ahol a tisztok egy része éppen estebédelt. A kalózok sorolva elvették a fegyvertelen tisztelre, akik mind súlyosan megsebesültek. A harmadik tisztet a fedélzeten aludva egy nyugszékben találták meg. Ugy fejbavágták, hogy élet-halál között vívódva szállították be később a tisztet a rendőrhatalóságok a hongkongi kórházba. A hajó főgépezet lent a gépházban támadták meg és hiába védekezett a hatalmas erejű ember, 3 ts áldozatul esett. Átlőtt fejjel holtan rogyott össze. A rablóbanda, miután a kínai legénység egy részét legyilkolta, rövid harc után birtokba vette a hajót és a Hung-had-öböl egy rejtett zuga felé irányította a hajó másodtisztjével, akit revolverrel kényszerítettek engedelmességre. Utközben kirabolták a tisztet, utasokat és hét tiszt magukkal vevé, felszálltak a rájuk váró csónakokra és eltűntek a sötétségben a part irányában. A rablók aranyból, ékszerből és egyéb tárgyból negyvenezer dollár értéket vittek

magukkal.

A gőzös, amikor a kalózok elhagyták a hajót, folytatta útját és szerencsésen beérkezett Hongkongba. Az európai tisztok közül David Clifford Jones első tiszt és Henry Thomson első gépész és a kalózok fejlődésével ölték meg. Hullájukat a tengerbe dobták. Hasonlóképpen eszelekedtek az ellentálló kínai legénységgel is. Cyril Plunkett Cole kapitány mindkét oldalán súlyos lövéseket kapott és felgyógyulásához kevés a remény. A kapitány két évvel ezelőtt már harcban volt egyszer a tengeri kalózokkal és hajója már akkor súlyos sérüléseket szenvedett. A második tiszt J. W. Bennett, egy súlyos doronggal kezében, rohant a kapitány segítségére, de a tulerő őt is legyűrte. Sok kórházi ápolást követően a harmadik tiszt, mikor kábukásból magához tért, ugyancsak a hidra rohamát, de néhány pillanat múlva már szűrt sebekből vérezve, a halott első tiszt és kormányos mellett összerogyott. A főgépész, Thomson fejvéllel vérezve, meg el tudta magát vonszolni az orvos kabinjához ajtajáig és ott terült el holtan a fedélzeten. A többi három gépész is megsebesült, de sérüléseik nem veszélyesek. Az orvost nem hántották és megengedték, hogy a sebesülteket bekösse és kezelésbe vegye. Az Anking 1925-ben épült Greenock-ban és teljesen modern gőzös.

Az Anking megtámadása és kirablása óriási konsternációt keltett Hongkongban, mert még alig van egy hete, hogy ugyancsak az utasok közé elbújt kalózok megtámadták Jeldang közelében a Jang-tse folyón a francia Pookynen gőzös személyzetét, legyűrtek, a hajót kirabolták és aztán elsüllyesztették. A hongkongi, illetve a keletázsiai brit flotta parancsnokló tengernagyja távirati engedélyt kért a londoni admirálisától, bűntető expedíció kiküldetésére.

Az angol admirális bizonyosan bünte-

tő expedíciót fog a kalózok ellen kiküldeni és valószínűleg partra is fogják szállni a haditengerészek, hogy a harminhárom saját fészükben és rejtélyhelyükben támadják és semmisítsék meg.

A marosvásárhelyi új ortodox zsidó templom

(Tárgul-Mures—Marosvásárhely, okt. 11. Az Uj Kelet tudósítójától). Erdély konzervatív zsidóságának jelentős eseménye a marosvásárhelyi ortodox zsidó templom felépítése. Erdélynek méreibeiben legnagyobb és legoltságában, interiórjében legimponálóbb Istenháza ez, amelyet közvetlenül a nagy ünnepek előtt vettek birtokba.

A birtokbavétel ünnepélyes formák között zajlott le. Nagy kíséret és szótárok éneke közben hozták át a régi templomból a tórákat. A menetben a város slalauo hitközsége is képviseltette magát. Bent az új templomban az ünnepséget Kuttner Mózes fiatal galaci kántor nyitotta meg a „Jizgadal” kezdetű belépfimával. Majd Szofer Emanuel állott a frigyszekrény elé és átért, meleg beszédben méltatta a nap eseményét. A roshasanei és a szukolci ünnepek istentiszteleteit már a majdnem teljesen elkészült templom falai között tartották meg. A templomban ezer ülés van és az épület hatalmas arányaira jellemző, hogy a főhajó mégis majdnem üresnek látszik.

Az új tempom padozatának egyrésze cementből készült, a többi műkő. A frigyszekrény, melyet zsidó motívumú gipszfigurák díszítenek, néhez tölgyfából van kifaragva. A hatalmas falak vasbetonból vannak, a kettős női karzat szintén vasbetonból van építve, szép szobrászhatással. A templomnak három előcsarnoka (polis) van, templomszerű berendezéssel. Az emeleten tágas női osztály, baloldalt vannak a hitközségi iroda, helyiségei: egy nagy és egy kisebb tanácsterem, előjárósági terem és irodahelyiségek. A monumentális, 16 méter magasságu és 36 méter átmérőjű templomot nagy udvar veszi körül.

Érdekes, hogy a templom építkezéséhez a legszegényebbek is erejükön föül adakoztak. Az építkezési bizottság első elnöke Fényes László volt, aki áratlan szervezőkészséggel győzte le az egyre feltornyosuló anyagi nehézségeket és az ő agilitása és munkássága tette lehetővé, hogy a hitközség tagjainak további fokozott áldozatkészségét is igénybe lehessen venni. Gabel Sándor hitközségi elnöknek sikerült Epstein Izidor és Weiss Elek személyében megnyerni azokat a férfiakat, akik állandó tevékenységükkel garantálják a templom teljes befejezését. Fel kell jegyezni: Rosenfeld József, Kohn Márton, Mandel Mór, Kohn Samu, Léb Márkus, Izsák Jónás neveit, akik természetbeli adományokkal is hozzájárultak a mű betelöltéséhez. A templom csillárjait Czitrom Herman, Deutsch Vilmos és Reiszfeld Miklós adományozták. Izsák János ajándéka egy díszes rézből vett chanuka menora.

A templom építése körül közreműködtek: Lohenschuss József ellenőrző mérnök, Csizsár Lajos építész, Braszai József szobrász.

Jellemző ennek a hitközségnek igaz zsidó mentalitására, hogy az adófizetők száma alig 320.

A templomavatást néhány hét múlva fogják megtartani, amikor is a hitközség ünnepelni fogja rabbijának, Szofer Emanuelnek a hitközségben való működésének tízéves évfordulóját. A kis zsidó közület Talmudtórát tart fenn, ahol öt tanerő működik. Van ezenfelül negyveszlete, saját chevra kadúsája és egy menháza átutazó szegények számára.

Izsák Arnold

Hirdessen az Uj Keletben

Megnyílt

LYONNAISE

selyemgyári lerakat

Str. Reg. Maria 3. (v. Deák F.-u.)

Miénk a felelősség

Irta: Sebesi Izó (Brassó)

A Keren Hajjeszód Kuratoriuma azzal a megtisztelő felhívással fordult hozzám, hogy az októberi akciót megelőző sajtóanyagoként egy cikkkel részvegyek. Szónyt dr. ur kedves figyelmességgel meg is jelöli a témát. „Asszimiláció és Erec Jiszrael” vagy valami gazdasági vonatkozású kérdést kellene feldolgoznom. A figyelemességét előzékenységgel illik viszonozni, legyen meg hát a Szónyi dr. kívánsága. Röviden érinteni fogom mindkét kérdést, de a végén mégis egy harmintra fogok kilyukadni.

Kezdjük tehát az asszimiláción. Nézetem szerint a zsidó ember nem képes a teljes áthasonlásra. A legerősebb természeti ösztön, az életfenntartás ösztöne rákényszeríti az embert (a nem zsidót is), hogy környezetéhez idomuljon. Az ország törvényeit meg kell tartani, a környező népek szokásait tisztelni kell, ügyüket meg kell tanulni, minden életmegtényilvánulásban a társadalom berendezéséhez és gazdasági strukturájához kell igazodni. A legteljesebb alkalmazkodás sem jelent azonban áthasonlást. Minden zsidó ember életében akad olyan mozzanat, mely a zsidóságtól látszólag messze elavodott állapotában is zsidó voltára figyelmezteti. Herzl Tivadar asszimilációs karrierja zenitjén Dreyfus lefokozásánál asszisztált. A megszegyenő aktus és az ucca üvöltése ugy hatott rá, mint a jéges víz a tüzes vasra. Meg is acélosodott a lelke a förtelmes látványtól. A szépen ivelő asszimilációs karrierének vege szakadt, hogy egy apostoli pályafutásnak adjon helyet. Herzl esete is mutatja, hogy a hiteben megmaradó zsidó ember asszimilációja nem lépi túl az élet által szükségszerűen megszabott kereteket. Ezek a keretek abban az arányban fognak szűkülni, amilyen arányban Erec Jiszrael újjáépülése előre fog haladni, mert ez a munka tisztelőlet és becsület fog a zsidóságnak szerezni.

Mielőtt a gazdasági vonatkozású kérdést említeném, egy jomkipuri élményemet kell felelevenítenem. Egy jó barátomnak phazakaja van a bevezető ima előimádkozására. Barátom a chazaka eredetét az akkori analbetizmussal magyarázza. Amikor a nép még irástudatlan volt, a szerzett jogokat nem tudták megörökíteni, hanem szájhagyomány alapján gyakorolták azokat. Itt van is egy kis chazakám gazdasági kérdések meg tárgyalására. Palesztina gazdasági problémái messze kinőttek már az én jogom kereteiből. A minap a narancstermelés jelentőségéről, nemrég a Holtlenger kincseiről, a Ruthenberg műveiről és sok egyébről olvashattunk. A kétfő építse állandóan napirenden van. S mindezeket a dolgokat a legelőkölőbb világlapok és szakfolyóiratok (Weltwirtschaftliche Nachrichten stb.) tárgyalják. Ezekhez gyenge volna az én kompetencom, de azt mégis ki kell említenem, hogy a zsidóság nem hódítja meg Palesztinát, hanem becsületes megfeszített munkával kell a kétezer éve elhanyagolt országot helyreállítani. Braun Robert „Regi és új Milliomosok Amerikában” című könyvében tanulságos adatokat találunk az ott folyt országepítő munkáról. Palesztinában nincsenek hódok és egyéb prémekek, hogy egy új Astor-nak a millióit megalapozzák, telek sícses anyit, hogy egy az akkori időkben messes Girard vagy Field vagyon összeharcsolását lehetővé tegye, de nem is fog anyai vér és szenny tapadni Palesztina felépítéséhez, mint Amerikában a gazdasági élet kialakulásának kezdetén. A túlnemtelenedők és kétkedők elégedjenek meg azzal, hogy Chicagónak ezeltt száz évvel még csak száz lakosa volt, ma pedig két milliónál jóval több leiket számlál. Teljaviv Chicago kezdeti fejlődését viszonylagosan tulszárnyalta, de remélhetőleg gondoskodni fognak róla, hogy az amerikai tempó a jövő érdekében meglassuljon.

Ez a meglasztás azonban csak a városok fejlődésében kívánatos. A mezőgazdasági települések ellenben tempót kell nyernie. A tempó diktálása jórészt a

Keren Hajjeszód teljesítőképességétől függ. Előttöm fekszik az alap legutolsó jelentése s itt mindjárt kilyukadok a bevezetésben említett harmadik kérdésre. A Keren Hajjeszód ez évi költségvetésében 111.132 font van közoktatási célokra előirányozva. A zsidóság lélekszáma ezidőszerint 150-160 ezer lehet Erec Jiszraelben, vagyis annyi, mint egy közepes megye lakossága. Ennek a népességnek 114 kisdudovót, 97 elemi iskolát, 4 középiskolát, 4 tanítóképzőt, 3 ipariskolát és 3

más szakiskolát tart fenn az alap. Pártatlan és nagyszerű teljesítmény, mert ha igaz az, hogy azé az ország, akié a föld, úgy fokozott mértékben igaz az, hogy a kultúra a fokmérője és záloga annak a fejlődésnek, melyre Erec Jiszrael el van hivatva.

A Keren Hajjeszód célkitűzései olyan magasok, hogy minden zsidó embertől joggal elvárhatjuk, hogy meghozza a maga áldozatát az alapnak. Sajnos, a zsidóságnak a saját vitális érdekeivel

szemben való mindenkori közönyössége erre a mozgalomra is lidéromásként nehezedik rá. A kishitűség még azzal is megpróbálkozik, hogy érveket sorakoltasson fel a maga álláspontja mellett, hoi ott csak a kötelességteljesítéstől akar szabadulni. Ezek az emberek elfelejtik, hogy milyen óriási felelősség terheli őket a jövő nemzedékkel szemben. A ma élő zsidóság kötelességérzelen mulik az, hogy felépül-e Erec Jiszrael, vagy sem?

A felépítés teljes terhére nem lehet természetesen egyetlen generáció vállaira rakni. A következő nemzedékekre is marad elég áldozat és munka, de nekünk, akik a nagyszerű mű megindulásának szemtanúi és részesei vagyunk, példát kell mutatnunk az utánunk következőknek. Bizom abban, hogy Erdély zsidósága ki fogja venni a maga méltó részét a példaadásból.

Corso-filmszínházban

Kolozsvár szenczációja!

ANNA KARENINA

Vasárnap délelőtt 11 órakor Vigjáték matiné olcsó helyárrakkal!

A nemzeti parasztpárt vezérei a kolozsvári tartományi ülésen bejelentették, hogy rövidesen kormányra kerülnek

A kolozsvári gyűlés valamennyi szónoka erélyes hangon a kormány eltávolítását követelte. Oriási tömeg ünnepelte a nemzeti parasztpárt vezéreit

(Cluj-Kolozsvár, okt. 11. Az Uj Kelet tud.) Ma délelőtt félizenegy órakor a nemzeti parasztpárt Mária királyné uti klubhelyiségében kezdetét vette a nemzeti parasztpárt erdélyi tartományi konferenciája. Tizennyolc erdélyi vármegye képviselőiben mintegy százötven delegátus ült össze, akik a párt kolozsvári és kolozsmegyei hiveivel együtt zsufolásig megtöltötték a klubhelyiséget. Egy

háromtagu deputációt menesztettek Maniu Gyuláért, aki 11 órakor Vajda Sándorral, az új folyamán megérkezett Madgearuval és dr. Vlad Aurél volt pénzügyminiszterrel együtt a jelenlévők óriási óvációi között foglalta el az elnöki széket. Az egész terem állva üdvözölte Maniut és percekig tartott, míg a nemzeti parasztpárt elnöke szóhoz juthatott. Maniu a következőket mondotta:

döntő szót kimondani. Midőn március 18-án audiencián voltam a régensnácánál, azt a választ kaptam, ha eljön az ideje, a régensnácus igazságosan fog dönteni. Nos, most azt mondjuk: elérkezett a döntés ideje. És azt kérjük, hogy ez a döntés minél hamarabb következzen be.

„Vagy megy, vagy küldik”

Mert nem lehet az, hogy az a látszata legyen, hogy a korona nem pártatlan bírója a helyzetnek, de nagyon is jókarratu protektora egy politikai pártnak. Ennek a szomorú és fájdalmas látszatnak meg kell szűnnie és ebben segítségére kell lenni a koronának a kormány elleni küzdelmünk folytatásában. Mi keszen állunk háborura és békére is. En hiszem, hogy az utolsó órában mégis úgy fejlődnek a dolgok, hogy Bratianu Vintila vagy elmegy, vagy elküldik. Ha nem, elég erősek vagyunk és elég nagy az áldozatkészség bennünk, hogy futásra kényszerítsük Bratianu Vintilát és azt akarjuk, hogy a kormány távozása egy egész kormányzási rendszer likvidálását is jelenise és meg vagyok győződve arról, hogy a nemzeti parasztpárt kormányra jövétele egy új és jobb korszakot nyit meg az ország történetében.

Vlad Aurél radikális operációt sürget

Az egész terem szünni nem akaró óvációban részesíti Maniu Gyulát, aki után Vlad Aurél volt pénzügyminiszter emelkedik szólásra.

— Ahelyett, hogy az egyesülés tízéves évfordulójának megünneplésére készül-nénk, harcra készülünk. Ha díjat tűztek volna ki arra, hogyan lehetne ezt az országot még ostobábban és még rosszabbul kormányozni és adminisztrálni, akkor sem kerültünk volna rosszabb helyzetbe. Nem jutottunk volna oda, hogy mi kolduljunk a külföldtől kölcsönt, de mi adtunk volna másoknak.

„A tömegek tökéletes szolidaritásban készen állnak” — mondja Maniu

— Két okból hívtuk össze a tartományi konferenciánkat. Epedig hogy orienáljuk hiveinket a politikai helyzetről és hogy seregszemlét tartunk az erők fölött, amelyekkel a párt rendelkezik. Az eddigi gyűléseinken megállapítást nyert s a mai gyűlés megerősíti azt a meggyőződésemet, hogy a tömegek tökéletes szolidaritásban készen állnak a döntő küzdelemre, amely nem késhet soká, mert a helyzet elviselhetelenné vált. A gyulafehérvári gyűlés leszögezte, hogy a jelenlegi kormány az ország ellensége és a tömegek megesküdtek, hogy nem hátrálnak meg, míg ezt a kormányt nem távolítják el helyéről. Sajnos ez a változás még mindig nem történt meg.

terminust ígértek a kölcsön megvalósítására, október 25-ikét.

A régi mese újból kezdődik, ám az ország mai rendkívül súlyos helyzetében nem képes többé várni és nem hajlandó tűrni, hogy ez a tehetetlen és rosszszemű kormány ilyen fontos államprobléma cégére alatt a hatalmon tartja magát.

Mert ez a kormány valóságos vészt jelent az országra és valóságos szegylene a nemzetnek. Minden ország körülöttünk, győzők és legyőzöttek egyaránt haladnak a fejlődés útján, az egyetlen Románia az az ország, amely teljes dekadenciában van s amely a világ csufijává lett. Miért? Mert mai kormányzóiban nincs felkészültség altruizmus és megfelelő politikai program. A helyzet úgy morális, mint szociális és gazdasági szempontból türhetetlen.

A korona van hivatva dönteni

Mikor csaknem hét évvel ezelőtt a stabilizáció és a külföldi kölcsön szükségességét hirdettük, bolsevikoknak és haza árulóknak neveztek. Most a mi ruhánkba öltözve ők próbálják mindezt megvalósítani. Am a külföldnek érthetően nincs bizalma azokkal szemben, akik eddig a külföldi tőkét üldözték és az egész világ nevet azon, hogy Bratianu Vintila kalappal a kezében ajtótol ajtóhoz jár, hogy kölcsönt kolduljon. Számadékosan hurcolják meg hogy eddigi magatartásuk ért mekalázzák őket. A kormányváltozás tehát nemzeti szükségesség és az egész országnak az akaratával egyetlen ember áll szemben: Bratianu Vintila. Am egy ember és egy egész nemzet közötti küzdelemben az eredmény nem lehet kétséges. A gyulafehérvári gyűlés, amely grandiózitasában pártatlanul áll nemcsak az ország, de az egész civilizált világ történetében, bizonyoságot tett a tömegek szolidaritásáról és ebben a küzdelemben a pártok fölött álló korona van hivatva a

A nemzeti parasztpárt leszögezte és ezt a régensnácus tudomására is hoztuk, hogy a törvénytelenségben született liberális kormányoknak nincs joga a kölcsönt megkötni és a nemzet elleni legnagyobb mértékű, hogy újabb súlyos terheket akar az ország vállaira rakni. De leszögeztük azt is, hogy nem tudja a kölcsönt megkötni, mert a civilizált világ semmibe se veszi.

A kormány félrevezette a régensnácust

— A régensnácus mégis hitelt adott a kormánynak és háromszor is újabb haladékat adott a liberálisoknak a tárgyalások folytatására. Minden hiabavaló volt, a rendkívüli ülésszak összehívása is rossz tréfának bizonyult, amely csak arra szolgált, hogy a régensnácust félrevezesse. Azt is mondták a liberálisok, hogy husz-piló dolár előleget kapnak. Megmondtam, a régensnácusnak, hogy ez sem igaz és okmányokkal tudjuk bizonyítani, hogy ezt az előleget meg sem ígérték nekik. Mégis hittak nekik. Most egy újabb

A kimerült öreg nem fog többet szerepet játszani

Madgearu a következő szónok, aki kijelenti, hogyha Gyulafehérváron nem is egész, de legalább 7/7 rendezett volna a párt, úgy ma más volna a helyzet. A gyűlés után gunyóllak benntünk: azok, akik a gyűlés napján résztvettek, pedig nemcsak, hogy nem voltak képesek, de nem is lett volna nagy dolog, ... csinálni, mikor a szelleme az elégedetlen nép lelkeben gyökeredzik. Am Manu Gyula tanácsára, — aki kvintesszenciája a politikai okosságoknak, vártuk, míg mindenki szemében nyilvánvaló lesz a liberális politika teljes bukása. Most már megint csupa szimpátiát kezdének mutatni irányunkban és a szírián összes hangjain próbálkoznak benntünk megnyerni, de ... hogy hiába. A liberális, vagy a vazális kormányok kora lejárt. Az Averescu mesét is a liberálisok találták ki, hogy benntünk megszorítsanak. Am az a kimerült öreg nem fog többet szerepet játszani az ország politikai történelmében, mert kiderült róla, hogy a régi királyság kufárja a Batianu fizetett embere, aki Gogával együtt örült annak, hogy a liberális vállalatok igazgatósági tanácsaiban elhelyezték őket s ezért hagyták, hogy azt csinálják velük, amit akarnak. Bizonyos, hogy ha Ferdinánd király élne, ő sem hozná többé koránnyra, de azt sem engedné, hogy Bratianu Vintilăa tíz hónapra keresztül ilyen szegyeteljes megaláztatásban tartsa az országot. Most, mikor Bratianu Vintilăa újabb koncessziókat akar tenni, hogy külföldi kamatszédőktől, akik őt kiskoruként használják ki, kölcsönt kaphasson, most, mikor hivatalos bevallás szerint tizenkét hónapig éheznek az emberek, elérkezett a rezsimváltás ideje. Bratianu Vintilăának menni kell.

Vajda Sándor Maniu szavának visszhangjáról

Vajda Sándor a következő szónok. — Mindannyian emlékszünk rá — mondja — mennyi illúzióval, mennyi várakozással tekintettünk az egyesülés elé. Am szeretet helyett gyűlölet, emberiség helyett, erőszakosság lett osztályrésztünk. Az általános elégedetlenséget nem tudjuk többé levezetni, mert a tömeg hangja erősebb már, mint a miénk. S ha Maniu gyöngye lesz, őt is félre fogják tolni az utból, mert az ország akaratának kivételét senki meg nem akadályozhatja.

Butorárleszállításra

határoztuk el magunkat, hogy üzemünk munkasait foglalkoztathassuk, ha tehát olcsó és jó butort

Bösendorfer, Stingl, Wirt, Productivgenossenschaft és Hoffmann

zongorát, pianinót,

akar vásárolni, ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és tekintse meg

Székely és Réti

butorgyár rt.

hatalmas raktárait. Hiteleképességnek kedvező fizetési feltételek

Maniu tudatában van szava erejének s épen ezért várja, hogy a regenszanács adja ki végül az utját Bratianu Vintilăának.

Letartóztatták, de később szabadonbocsátották a Pátria nyomdászait

A délelőtti ülés után Maniu a megyei delegátusokkal közös megbeszélést folytatott, amelynek pártkörökben nagyjelentőséget tulajdonítottak. A gyűlés alatt hatalmas tömeg gyűlt össze a „Patria”

épülete előtt, amelynek balkonjáról több szónok, közöttük Maniu és Vaida-Voevod beszédet intéztek a lelkes tömeghez.

A gyűlés végén Ghidonescu egyetemi tanár felolvasta a pártkonferencia határozati javaslatát, amely a kormány távozását követelte a több ezer főnyi tömeg lelkesedve vette magáévá a határozati javaslatot. Ezután a chemaristák egyik vezetője tartott lelkesítő beszédet. A diákság nevében üdvözölte a nemzeti parasztpárt vezérét, Maniu Gyulát, akiben a becsületesség és igazság megtestesítését látja és aki egyedül mentheti meg ezt az országot a végpusztulástól.

A chemarista diák szónoklatát fűtyőkkel és közbeküldésekkel akarták megzavarni a Petru Maior diágyesület tagjai, akik az antiszemiá tünemények idejéből ismert Vidican köré csoportosultak. Ismeretes, hogy néhány héttel ezelőtt lezajlott naszói választások alkalmával az a Vidican, aki ott mint az Averescanusok kortese szerepelt, a Maniu lelkesültüntetésért feldühödött választók felhívra verték. Ezúttal már mint a libe-

rálisok kortese tüntetett a nemzeti parasztpárt diákszónoka ellen, de a chemarista diákok üzöbe vették, mire elmenekült.

A délután folyamán a Newyorkban háromszáz teritékes bankett volt, amelyen Hatiegan professzor lendületes beszédben köszöntötte Maniut.

A délután folyamán ismét a pártklubban folytatódott a népgyűlés s ezalatt történt, hogy a rendőrség letartóztatta Mayer gépmestert, Lauf üzemvezetőt és Grebla korrekort, akinek ellenőrzése alatt nyomják a Pátriát a Lapkiadó nyomdában. A letartóztatást Mihai rendőrprefektus rendeletére fogatosították, annak alapján, hogy a rendőrségnek a kezébe került egy olyan „Pátria” példány, amelyben a kicenzurált részek is benne maradtak. Amikor a három nyomdászt a rendőrségre kísérték, a Pátria előtt lévő tömeg előbb ki akarta szabadítani őket a rendőrök kezéből, majd később rövid tágyalás indult meg, melynek eredményeképpen előbb Mayer és Greblát, majd később Lauft is szabadlábra helyezték.

Dr. Jehuda Wilenski levele Erdély zsidóságához!

Cluj-Kolozsvár, október 11. Hirt adott már arról az Uj Kelet, hogy dr. Jehuda Wilenski a Cionista Világszervezet egyik legmarkánsabb vezérének Erdélybe jön, hogy személyesen vezesse a néhány nap múlva meginduló országos Keren Hajjeszód kampányt. Ebből az alkalomból Wilenski dr. az alábbi levelet intézte Erdély zsidóságához.

Erdélyi Zsidó Testvéreim!

Isten akaratára teljesül. Izrael népe immár harmadszor tér vissza országába. Harmadszor kísérel meg szívós akarattal a zsidó nép ősei földjének visszaszerzését és önmaga felszabadítását. Szemünk előtt megy végbe ez a csoda. De ha ma még nem is látja, holnap már felragyognak szeméi ezen nagyszabású tett látára.

Az elmúlt tíz évben százezer zsidó tért vissza Erec Jiszraelbe, több mint kétszer annyit, mint egykor a babyloni fogságból Jámbor chasszidok és a valóság tradícióit nem ismerő fiatalság együtt vállalva munkálkodik az isteni parancsolat beteljesülésén. Az ő áldottos, emberfeletti nehéz munkájuk nyomán új élet fakad Cion kopár hegyein és völgyein. Nehéz testi munkától elsőköt városi proletáriátus produktív, hasznos emberekké válik ott.

Már nő egy, az országban született új generáció, melynek Erec Jiszrael hazája és amelynek anyanyelve a próféták nyelve. És az apák és anyák! Képzelték csak el, azokat a szülőket, akik minden gyűlölködéstől, minden üldözéstől és származásuk eltagadásának szükségétől mentve látják gyermekeiket, akik ellentétben a gáluthtal egészséges, szabad és boldog gyermekek.

Ebből az országból jövök Hozzatok! Az élet ott nehéz, szerföltt nehéz. Mi azonban nem csüggedünk a nehéz teher dacára sem, amelyet Isten reánk rakott. Mert ez a teher büszkeséggel tölt el és mert örömmel látjuk természetét a könnyek közt elvetett magnak.

Fonlos azonban az, hogy Ti ne csüggedjétek! Erre kérlek Benneteket a születő Erec Jiszrael nevében. Erec Jiszrael azon három ajándék egyike, amelyeket csak szenvedések árán kaphatunk Istentől. Méltányoljátok ezen nehézségeket és ne riadjatok vissza. Ezek a születés fájdalmai, amelyek elkerülhetetlenek.

En csupán Erec Jiszrael egy kiküldöttje vagyok és mégis feljogosítottnak érzem magam Benneteket kötelességekre figyelmeztetni. Vajjon elfelejtettétek-e már, hogy mily nehézségekkel kellett őseinknek a két előbbi visszatérésnél megküzdemiük?

Emlékezetetekbe idézem Mózes azon

szavait, amelyeket az első kivonulásnál Gád és Reubeni fiaihoz intézett: „Testvéreitek nehéz hárcot vívniak ott és ti ezt nyugodtan tudjátok nézni?” Ugyszintén figyelmetekbe ajánlom azt, amit a zsidók a Babylomból való második kivonulásnál tettek. Aranyat és ezüstöt adtak a kivonulóknak, aranyat és ezüstöt küldtek utánuk.

Most a harmadik kivonulásnál ugyanezt kéri Tőletek Erec Jiszrael. De ne gondoljátok, hogy a jelen pillanatban azokért kell áldoznotok, akik már az országban vannak. Az ő helyzetük többékevésbé konsolidálódik és hovatovább nem lesz szükségük a Ti támogatásotokra.

Mi, akik érezzük a haza boldogító érzését Erec Jiszraelben, nem maradhatunk nyugton annak tudatába, hogy testi

véréink százezrei, akik vágnak erre a boldogságra, akik testi és lelki kínokat szenvednek még mindig nem lehetnek annak részesei, mert nincsenek elegendő anyagi eszközeink.

Ezért kell a Keren Hajjeszódot erősíteni és ezért kell bevételeit fokozni.

Ezzel a szóval fordulunk most az újv kezletén az egész világ zsidóságához s ez a szóval szól most Hozzatok is Erdély zsidói! Tudom, hogy gazdasági helyzetetek jelenleg nehéz. De tudom azt is, hogy van igaz zsidó szívetek és megértitek azt, ami Erec Jiszraelben történik.

Ti atyák és anyák, megérzitek és megértitek, hogy azt, amit adtok, gyermekeiteknek adjátok. És gyermekeitek sosem adhat az ember eleget.

Adjatok, adjatok a Keren Hajjeszódnak és tegyék ezzel lehetővé, hogy mindjobban növekedő seregei a bevándorlóknak vonulhassanak az őshazába. És adjon Nektek a Teremtő az újvben vigaszt, boldogságot és szerencsét.

Egy „Stradivári” hegedü odisszeája, amely háromhavi börtönt „eredményezett” egy kolozsvári fotografusnak

(Cluj-Kolozsvár, október 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Érdekes bünperben hozott ítéletet ma délelőtti a kolozsvári törvényszék Crucin tanácsa.

A pör előzményei még az elmúlt évre húzódnak vissza, amikor Katona József nevű kolozsvári fiatalember még az elmúlt évben Pálffy József nevű diákbárátjánál hagyta 250 ezer lej értékű „Stradivári” olasz mesterhegedűjét megőrzés végett. Pálffy József, aki szűkös anyagi körülmények között élt, zálogba adta a hegedűt Csécsi Albert fotografusnak 800 lejért. Kijelentette, hogy rövid időn belül ki fogja váltani s amennyiben ezt nem teheti meg, Csécsinek jogában áll a hegedűt záloghába elhelyezni. Így lett Csécsiből egy bünpör vádlottja.

Néhány nap múlva Csécsi egy cigányprimásnak mutatta meg a hegedűt, aki elragadtatással vette kezébe a remek zeneszerszámot s azonnal fel is ajánlott háromezer lejt Csécsinek érte. A fotografus ezt jóízülettel találta és azonnal értesítette Pálffy Józsefet, hogy amennyiben 24 órán belül nem juttatja el hozzá a 800 lejt, ő a hegedűt eladja, mert szüksége van a pénzére. Pálffy még aznap eljött a 800 lejjel, Csécsit azonban nem találta otthon, annál is inkább, mert a

fotografus szándékosan távozott el lakásáról, hogy Pálffy ne találhassa otthon.

A cigányprimással meg is történt a vásár, mire ez éppúgy mint Csécsi, még aznap hasonlóképen tul adott a hegedűt. Az egyik kolozsvári banknál helyezte el 15.000 lejes kölcsön ellenében. A törvényszék sikkasztás büntetőben monddotta ki bünösnek Csécsi fotografust és őt a összes enyhítő körülmények figyelembe vétele mellett, három havi börtönrre ítélte. Az odisszeát járt mesterhegedü ügye pedig polgári bíróság elé lett utalva.

1929. Ügyvédi Határidőnapló
Lei Lepage-nál 480 Kvár
Szállítás utánvétellel

Péntek, Aradi ma Aradi (Cluj-K Kelet tud tárgyalás mármoro beszédet, háliját t nakidején állott. Ch a forrad pártján a román ha cselekmén Adam tar ben előbb a királyi rakoztat írtban n államellen azonban sohasem nem min ren mozg pedig ugy csak abba államellen vauult m Popa Á portréját nem közél áson seg ellen felh cáfol, má Ekkor elnök, ma védőbeszé ki az egy dására. szakszerve miután a szeparáció Fantasztik vezeték M Épen abb zetek műk abszolút munkát munkáj, hogy turális elő ezt az a éves fenál szervezete munkasót munkaügy beismeri, k kásság k munkássá zete jelent ország tö gek helyze A per so sulyozta Z bizottság

Sze fi
Értesite az öss kátu táron
Factura
Proces Verb de primire
Proces Verb de aroma
Proces Verba de dinnare
Talon Septa pt. Central
Raport Inne
Mausi, Le A
si Domenilo
Intrinare p depunere la

B
papi

Aradi védője a mai tárgyaláson a máramarosiak halálját tolmácsolta védencének

Aradi és Müller Kálmán védői védenek teljes ártatlanságát hangoztatták és felmentésüket kérték

(Cluj-Kolozsvár, október 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) A monstreper mai tárgyalásán elsőnek Chindris Vasile máramarosi ügyvéd tartott védőbeszédet, aki a máramarosi görögkeletiek halálját tolmácsolta Aradinak, mert annakidején a schizma-perben melléjük állott. Chindris elmondta, hogy Aradi a forradalom előtt is mindig a románok pártján állott és nem méltányos dolog román hatóságok elé állítani államellenes cselekmények vádjával. Ezután dr. Popa Ádám tartotta meg védőbeszédét, amelyben előbb kifogást emelt az ellen, hogy a királyi ügyész olyan vádakot is felsorakoztat Aradi ellen, amelyek a vádiratban nem foglaltak benne. Aradi államellenes propagandával van vádolva azonban ez az államellenes propaganda sohasem nyilvánult meg tetteiben, hanem mindig csak szellemi, elméleti téren mozgott. A Marzescu-féle törvény pedig úgy intézkedik, hogy a gyanúsított csak abban az esetben ítéltethető el, ha az államellenes cselekedett tetteiben nyilvánult meg.

Popa Ádám ezután megrajzolja Aradi portréját és hangsúlyozza, hogy a román közélet kitünőségei jöttek a tárgyaláson segítségére. Sorra veszi az Aradi ellen felhozott vádpontokat, amelyeket cáfol, majd védencének felmentését kéri.

Ekkor öt perces szünetet rendel el az elnök, majd Zissu védőügyvéd kezdi meg védőbeszédét, amelyben részletesen tér ki az egységes szakszervezetek működésére. Elmondja, hogy az egységes szakszervezetek 1923-ban alakultak meg, miután a szociáldemokrata szervezetek szeparációs mozgalma sikerrel járt. Fantasztikus az a vád, hogy a szakszervezetek Moszkvához affiliáltak volna. Éppen abban áll az egységes szakszervezetek működésének létjogosultsága, hogy abszolút függetlenek. Politikamentes munkát végeznek, melynek egyetlen célja, hogy tagjainak gazdasági és kulturális előnyöket biztosítson. Bizonyítja ezt az a lendületes fejlődés, amelyet öt éves fenállásuk alatt az egységes szakszervezetek mutatnak. Nyolc egészen új munkáshon épült Erdélyben és a munkügyi minisztérium jelentésében is beismeri, hogy amióta Erdélyben a munkásság kitünően van megszervezve, a munkásság morális és materiális helyzete jelentősen javult és fölülte áll az ország többi részében élő munkástömegek helyzeténél.

A per során vádakot emeltek — hangsúlyozta Zissu — bizonyos angol-országi bizottság mellé való csatlakozások kér-

désében. A per során is megvilágították, hogy az angol-országi bizottság 1926-ban alakult, hogy az amszterdami és egységes szakszervezetek egyesítését végrehajtsa. Az egyesítés nem sikerült, a romániai munkásszervezetek olyan

hiányos nemzetközi összeköttetések fölött rendelkeznek, hogy csak 1927-ben jutott tudomásukra a bizottság működése és akkor vették tárgyalás alá. De ez nem képezheti bűncselekmény tárgyát. Az angol-országi bizottságban az amszterdami internacionálé vezetői foglaltak helyet.

Ezután Zissu Müller Kálmánnal és még néhány vádottal foglalkozott, majd dr. Körner Károly temesvári ügyvéd, Müller Kálmán védője emelkedett szólamra és hosszabb beszédben fejtegette védencének ártatlanságát. Elmondta,

hogy Müller Kálmán a munkásság intelligens irányításával Temesváron polgári és hatósági körökben ép úgy, mint munkáskörökben, szokatlan rokon-szenvre tett szert. Müller Kálmán vezetése alatt a temesvári egységes szakszervezetek nagy fejlődésnek indultak és a Temesváron élő harmincezer munkás ebben a szervezetben van tömörülve. Részletesen foglalkozik ezután a Müller ellen felhozott vádpontokkal és kérte védencének felmentését. Pacala tábornok ekkor elrendelte a tárgyalás péntek reggelig való felfüggesztését.

Amerikában olyan fogadtatásban akarják részesíteni az óriás-Zeppelin személyzetét, mint Lindberghet

A rossz légköri viszonyok miatt ismét el kellett halasztani a Zeppelin startját

Berlin, október 11. A Wolff távirati iroda jelenli Frídrichshafenből: Egész nap esett az eső, a bodeni tó felett többórás heves vihar volt. A léghajó veszély nélkül nem lehetett kivontani startolásra a léghajócsarnok elé. Eckener dr. ezért tegnapról elhalasztotta a startot. Az Atlanti-óceánról érkező időjárásjelentések is kedvezőtlenek, mert az óceán felett napok óta orkánok dúlnak. Remélik, hogy a szélvihar reggelre eláll és ez esetben a léghajó reggel 7 órakor elindul az óceán-

repülőútra. A start mindenestre újabb meteorológiai jelentésektől függ, amelyek a tenger légköri viszonyairól az új folyamán be fognak futni.

Lehetséges, hogy a Zeppelin az Azo-ri szigetek felé veszi útját, mert a viharzonák északabbra fekszenek. A 20 utas között nevezetesebbek: néhai Zeppelin gróf veje: Franzenstein, Prezenski porosz belügyminiszter, Brandenburg berlini miniszteri tanácsos, Rosendaal amerikai gyáros és egy spanyol ezredes.

Berlin, október 11. A Wolff távirati iroda newyorki jelentése szerint az amerikaiak olyan irremplésben akarják részesíteni az óriás Zeppelin személyzetét, mint egy évvel ezelőtt Lindbergh ezredesét, az óceán első átrepülőjét. A nagyszabású ünneplő programot Newyork városa, élén Walter polgármesterrel készíti elő. Hivatalos fogadtatás a lakehursti repülőtéren lesz, ahova az óriásléghajó érkezését a délutáni órákra várják.

Veszedelemes arányu kommunista zavargások vannak napirenden Prágában a házősszeomlás miatt

Az építőmunkások gyászuk jeléül tüntető sztrájkot tartottak

Prága, október 11. A rendőrség több kommunista agitátort őrizetbe vett, a kik az építőmunkásság körében elégedetlenséget igyekeztek szítani és uccai botránvokat rendeztek. Az agitátorok sztrájkra izgattak, rámutatva arra hogy a munkások élete a vállalkozók lelkiismeretlensége miatt nincs biztonságban. A kommunisták egy csoportja és a rendőrség között a késő délutáni órákban súlyosabb természetű összetűzés volt, 20 zavargót leartóztattak. A rendőrség fokozott figyelmet fordít az új építkezésekre, hogy megakadályozza az agitátorok tevékenységét.

A rendőrség meghusította a kommunis-
ták szándékát.
A mentési munkálatok a házősszeom-

lásnál még több napig fognak eltar-
tani. Az építőmunkások gyászuk jeléül
tegnap munkaszünetet tartottak.

A kolozsvári törvényeszek elfogatási parancsot adott ki Popescu Lulu volt lakótársa, George Giorgiu ellen

(Cluj-Kolozsvár, október 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári törvényeszek negyedik szekciója ma tárgyalta Giurgiu George, volt kolozsvári egyetemi hallgatónak és ismert sportsman-nak a bűnperét aki mint Popescu Lulunak, a kolozsvári ügyészség fogházába elzárt, volt egyetemi titkárnak a bűntársát, helyezett vád alá az ügyészség.

Popescu Lulu szökéséről, hogy Popescu Lulu elmondotta neki, miszerint Budapestre és onnan Amerikába megy és hogy, soha többet nem tér vissza az országba. Elmondotta, hogy ő maga segített kivinni börtöndjeit az állomásra amikor elbucsztak egymástól, Popescu Lulu átadott neki 35 ezer lejt, hogy azt utalja át Franz Dömének.

George Giurgiu lakótársa volt Popescu Lulunak és a sikkasztó titkár Magyarországra való szökése után az ügyészség beidézte Gerge Giurgiut, Giurgiu annakidején erőlyesen tiltakozott az ellen, hogy őt belekeverjék Popescu Lulu sikkasztási ügyébe. Hamisítónak minősítette volt barátját, aki tudomása szerint Bukarestbe utazott katonai ügyének elintézésé végett. A félrevezetett hatóságok eleinte tényleg ebben az irányban kezdték meg a nyomozást, de a magyar hatóságoktól érkezett átiratból kitudt, hogy Popescu Lulu Debrecenen keresztül Budapestre érkezett, ahol letartóztatták. Debrecenben az egyik ottani bankban 35 ezer lejt vett fel, amelyet részére Franz Döme futballtréner címén, Giurgiu György küldött Kolozsvárról.

A mai tárgyaláson Giurgiu George nem jelent meg a bíróság előtt és az ügyész bejelentette, hogy a vádott megszökött és a rendőrség jelentése szerint ismeretlen helyen tartózkodik. A bíróság az ügyész kérésére közözülevelet bocsáj-tott ki a vádott Giurgiu George ellen és elrendelte elfogatása esetén való azonnali letartóztatását.

Az ügyészség természetesen ismét beidézte Giurgiut, aki ezúttal beismerte, hogy valóban átutalt Franz Dömének Debrecenbe 35 ezer lejt, amelyről azonban nem tudta, hogy sikkasztott pénz. Ezúttal beismerte azt is, hogy tudott

George Giurgiunak egyébként nem súlyos a helyzete, hiszen ismeretes, hogy Popescu Lulu kiüzte a börtönből: „Ne reszkessen senki, Lulu gavallér és mindent magára vállal”.

*Bankok, biztosítóintézetek és gyárvállalatok figyelmét felhívjuk arra, hogy elsőrangú irodai munkások vannak nálunk elkövetésre. Igénylőikkel forduljanak bizalommal ingyenes átfelügyelt oszálvunkhoz. Magánalkalmazottak Szövetsége Cluj, Str. Colimniceanu No. 7.

Szeszraktárak figyelmébe!

Értesitem a közönséget, hogy az összes szeszszindikátusi nyomtatványokat raktáron tartom és alanti árakban promt szállíthatom.

Factura	150 lapos 1 f. 1. 2 perf.	Lei 250
Proces Verbal de primire	150 lapos 1 f. 1. 1 perf.	Lei 240
Proces Verbal de a doua scara	200 lapos 1 f. 1. 3 perf.	Lei 240
Proces Verbal de dilatare	200 lapos 1 f. 1. 3 perf.	Lei 240
Tablou Saptemanal pt. Centrala	104 lapos 1 f. 1. 1 perf.	Lei 130
Mapa pt. Inter. pt. Minis. de Agricult. si Domeniul	72 lapos 1 f. 1. 8 perf.	Lei 150
Tablouri la Banca	100 drb.	Lei 80

BOROS

papirkereskedés Cluj.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánászi zsidóság napilapja.

Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámor Ferenc.
az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak forrás megjelölésével engedjük meg.

— Ma lesz ítélet a Kaisler jéle kémkedési perben. A kolozsvári hadbírószék 11-ik tanácsa előtt érdekes kémkedési per tárgyalása játszódott le, Kaisler Ödön, egykor súlyosan büntetett volt magyar jegyző erdélyszerte kóborolt és a Magyar Párt tagjaitól koldult pénzeket. Letartóztatásakor azt vallotta, hogy Magyarországnak kémkedett, amiért az itteni Magyar Párt vezetőktől kapott fizetést. Vallomása bekeverte Perédy Györgyöt, a nagyváradi Magyar Pártigazgatási titkárát is, valamint több vidéki magyar politikust. A hadbírószék előtt azt vallotta, hogy a rendőrségen kényszer alatt tette meg vallomását. A mai tárgyaláson Draghiciu és Pulca rendőrigazgatókat és Deheleanu sziguranca ügynököt is kihallgatták, akik elmondták, hogy Stătescu akkori kolozsvári rendőrprefektus rendelkezése az annakidején átutaltak Nagyváradra, hogy a Kaisler által megnevezett Osvát Jenő kapitányt, a magyar irredenta állítólagos romániai ügynököt kinyomozzák. — A három rendőrtisztviselő jelen volt, amikor Perédy barátságosan fogadta Kaislert, akit azzal kergetett el, hogy előbb tisztáznia kell magát és csak azután jelentkeznie nála. Perédy a szembeszédkor valótlannak minősítette ezt az állítást. Kijelentette, hogy a három rendőrtisztviselő nem is volt jelen, mikor Kaisler vele találkozott. Kaisler személyre vonatkozólag egyébként Perédy bemutatja a Magyar Párt lapjainak egyik kommünikéjét, melyben a Magyar Párt felhívta tagjait, hogy Kaislert az első kiálló alkalommal tartóztassák le. Perédy vallomása után még néhány jelentéktelen tanut hallgattak ki, majd a tárgyalást péntek reggelre felfüggesztették, amikor is a perbeszédre fog sor kerülni.

Zisztaság, rend, takarékoság

— Új rendszerű számtankönyv jelent meg. A bukaresti Cartea Românească kiadásában új rendszerű és pedagógiai érték tekintetében figyelemreméltó jelentőségű számtankönyv jelent meg. Az új számtankönyvet Maria Beiu Parladi írta és Lates Miklós tanfelügyelő, több magyar tanító közreműködésével fordította magyarra. A kétnyelvű (magyar s román) tankönyv, amellyel hogy eredeti és modern rendszerével rendkívül módon megkönnyíti a gyermekek számára a számtan alapelemeinek elsajátítását. — egyben arra is alkalmas, hogy könnyebbé tegye számukra az államnyelv megtanulását. Az új számtankönyv nyomdatechnikai szempontból is érdekes: színes nyomással is találkozunk benne. Valószínű, hogy a könyv az összes kisebbségi elemi iskolákban rövidesen a legkedveltebb tankönyvek közé fog tartozni. A könyv ára 18 lej.

Egy jól berendezett
litográfia
nagy vevőkörrel, egészségügyi okokból
eladó.
A kiadványok "Litográfia" jellegű e lap kiadóhivatatalába

Lefegyverezik az osztrák párthadseregeket

Seipel leszerelési konferenciára hívta egybe a pártok vezéreit.

Bécs, okt. 11. Az elmúlt vasárnap izgalmaival, különösen az utolsó órák végéig feszült izgatottságot nagy fellélegzés váltotta fel Bécsújhelyen. Az üzletek kinyitottak, a lezárt ablaktáblákról és üzletajtókról leszedték a védővázat és a város kezdte visszaverni nyugodt képét. A katonai osztagok és a csendőrség is elvonult és a bécsi sajtó egyhangúlag megállapította, hogy az alsóausztriai tartományfőnök és a bécsújhelyi polgármester terve jól bevált és a rendet és nyugalmat azért sikerült fentartani, mert a teljes hadi fegyverrel felvonult katonaság és csendőrség harcéltségét mindkét fél méltányolta.

A kommunista Arbeiterwehr tagjai ellen, akiket vasárnap letartóztattak. Közszendhárítás, izgatás és hazaurulás címén indítanak eljárást.

Hatvankét kommunistát, kiket Bécsújhelyen elfogtak hétfőn szabadonbocsátottak. Koritschoner, Lausert, Olajos Henriket és a két letartóztatott csehszlovákiai kommunistát, valamint Stern és Slanski szerkesztőket átszállították Bécsbe. A két csehszlovákiai letartóztatottat kitoloncolták az országból és örökre kitiltják Ausztriából, míg a többi letartóztatott felett a bécsi törvényszék fog ítélni.

A bécsi rendőrség a kommunista párt helységébe megtartott házkutatás alkalmával lefoglalt iratok alapján hétfőn délelőtti letartóztatta a kommunista párt végrehajtó bizottságának három tagját. Tománt, Benediktet és Chlmott. Őt másik kommunista letartóztatását nem lehetett fogatosítani, mert

— Lezajlott a vendéglősök nagyváradi kongresszusa. Nagyváradi tudósítónk jelenti: A vendéglősök, szállodások és kávészak országos kongresszusa amely szerdán nyílt meg, érdekes kiállítást rendezett csütörtökön, a Kereskedelmi Csarnok nagytermében. A kiállításon izléselesen elkészített gyümölcs sult stb. utánzatokat készítettek. Bemutatták, hogy hogyan kell művészi sen megteríteni egy asztalt. A kiállítás után bankett volt. A kongresszuson, amely csütörtök délelőtti folyt le, a mértékhiitelesítési törvény módosításáról tettek javaslatot, a vasárnapi munkaszüneti törvény sérelmes intézkedéseinek megváltoztatását kérték. Tárgyalták a záróra kérdését is, valamint a zeneadót és a szerzési díjakat. A délutáni ülésen a falusi italmérok sérelmeivel foglalkoztak, majd az adók s illetékek kérdését tárgyalták le. Leautey elnök köszönetét fejezte ki a kongresszus megrendezőinek és annak az óhajának adott kifejezést, hogy a kongresszus munkájának meg is legyen a kívánt eredménye. A kongresszus csütörtök délután hat órakor ért véget.

— Baj van az afgán nők fátyola körül. Szimlából jelenti: Amenullah, Afganisztán királya — mint ismeretes — most érkezett haza európai turnéjáról. Hazatérve megkezdte elnyugatiasítását, ami azonban nagy nehézségekbe ütközött. A férfi lakosság abba még beleegyezett, hogy európai ruhát kölljen hordania, de erővel tiltakozást váltott ki az a terv, hogy az asszonyok fátyol nélkül járjanak. A hatóságok ki sem merik bocsátani az erről szóló rendelkezést.

— A német közlekedésügyi miniszter békebeszède a berlini légiügyi kiállítás megnyitására. Berlinben nagy ünnepélyességgel nyitották meg hétfőn délután a nemzetközi légiügyi kiállítást. Böss főpolgármester üdvözlő beszède után Guerdard birodalmi közlekedésügyi miniszter nyitotta meg a kiállítást.

a kommunisták eltűntek lakásukról és mindaddig nem lehetett nyomukra akadni. A bécsújhelyi biztonsági szolgálat nagyságáról és költségeiről képet adnak a következő számok:

a rendőrségi készenlet díjai háromszázhuszonnyolcezer schillinget tettek ki.

ehhez járult a csendőrség költsége, úgyhogy a csendőri és a rendőri szolgálat körülbelül egymillió schillingbe került. Hozzászámítva harminc különvontot és hatvan ezer ember élelmezésének és elszállásolásának költségeit, összesen hárommillió schillingbe került a bécsújhelyi demonstráció. Ezért az összegért, amely körülbelül huszonnégy millió dollárnak felel meg, egyetlen haszon, hogy végleg meggyőzte az ausztriai pártokat a belső leszerelés szükségességéről.

Seipel kancellár össze is hívta a négy parlamenti párt vezetőit, hogy a belső leszerelésben megállapodjanak

és a kancellár meghívásának minden párt szívesen tesz eleget, mert minden ki előtt világos, hogy

a párthadseregek végleges leszerelése nélkül nem lehet a belső békét biztosítani.

A konferencia holnap lesz és a leszerelés kívánsága olyan általános, hogy bizonyosra veszik, hogy a konferencia legalább is elvi tekintetben azonnal létrejön a megegyezés.

tást. A védnöki szerepet betöltő Hindenburg birodalmi elnök és a német kormány üdvözlésének tolmácsolása után a többi között ezeket mondta: »A rendszeres légi forgalom állandó növekedése hívta életre ezt a nemzetközi kiállítást. A béke művei sorakoznak itt egymás mellé. Repülőgép és léghajó kötik össze a népeket, még a tengeren túl is. A német birodalmi kormány óhajítása az, hogy a békének ez a műve járuljon hozzá a légiforgalom kérdéseinek a közeli és a távoli jövőben való fejlesztéséhez, de mozdítsa elő a népeknek azt a törekvését is, hogy mennél szívélvesebbé váljék egymáshoz való viszonyuk«.

— Ügyvédi hír. Dr. Mihelffy Albert bukaresti ügyvéd, ügyvédi irodáját Cluj, Strada Universitatii No. 14. alá helyezte át.

— Egymillió dolláros ópiumcsempészes Amerikában. Newyorkból jelenti: A President Harrison neví gőzhajó fedélzetén egymillió dollár értékű ópium érkezett az Egyesült-Államokba. A vámhivatalnokok a vámvizsgálat alkalmával megtalálták a küldeményt és azonnal lefoglalták. Négy kínai utast azzal vádolnak, hogy ők szállították Amerikába Kinából az óriási ópiummennyiséget. A kínaiakat szintén letartóztatták. Ugyanakkor vizsgálatot indítottak a hajókaptány és a hajó tisztjei ellen, mert az a gyanú merült fel, hogy ők is tudtak a csempészarúról.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelb. Rt.
CLUJ, PIATA UNIRII 7. szám
Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár Marosvásárhely és Nagyváradon. — Saját tőkét 85 millió lej.
Affiliált intézetek: Tordaaranyos Vármegyei Takarékpénztár r.-t. Tordán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r.-t. Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár r.-t. Székelyudvarhelyen és Sz.-Keresztúron, Szászrégenvidéki Takarékpénztár r.-t. Szászrégenben és népbank r.-t. B.-hunyadon. — Mindenbankügyletet legelőnyösebben végez. — Engedélyezett devizahely. Arurak árai a vasut mellett.
Betéteket elfogad

Hölgyek figyelmébe!

Kérjük kötött Costum-kirakatainkat megtekinteni.

ARAK:

Tiszta gyapju	Lei 1190.—
Kaschka gyapju	" 1400.—
Gyapju Sport	" 1500.—
Gyapju selyem	" 1800.—

HELIOS

Harisnya és keztyű-áruház. — Főter 7.

— Egy orosz festő újszerű kiállítása. Newyorkból jelenti: Archipenko, az Amerikában élő világhírű orosz festő a jövő héten nyitja meg újszerű kiállítását. Az orosz festőművészet kénelmozgó kompozíciókból állnak, amelyeknek tárgyai, színei és formái az elmozdulás alatt folyton változnak. Archipenko ekként a festészetbe az újszerűség új elmét akarja bevezetni. A kiállítást a newyorki Anderson-képtárban nyitják meg és a kiállítást Archipenko Einsteinnek ajánlja.

— Egy örült borzalmas vérengzése Kopenhágában. A kopenhágai Oregard-parkban borzalmas tragédia játszódott le. Lerche igazgató, az ismert sportférfi, aki hosszabb ideje üldözési mániában szenvedett, argvönölte 25 éves kedvesét, Madson Ellon tornatanárnőt és táncosnőt, valamint első házasságából származó tízéves fiát és az után önmagával végzett. Az igazgatónak az volt a mániája, hogy második felesége, aki bécsi nő és akitől elvált, van, állandóan üldözi őt. Tulajdonképpen idegállapotára való tekintettel az igazgató néhány hónappal ezelőtt állásáról is lemondott. Mielőtt véres tettét véghez vitte volna, Lerche végrendeletet írt, amelyben pontosan rendelkezik vagyonra felől.

— A prágai törvényszék biztostási végrehajtást rendelt el a magyar követtség palotája ellen. Prágából jelenti: Woffel brünni nagykereskedő 1919-ben ajánlatot tett az akkor működő magyar tárcaközi bizottságnak, hogy cukrot visz be Magyarországra, amelynek vételára fejében gyapjút vásárolt a magyar piacokon. A közbejött kiviteli tilalom miatt azonban a gyanút nem tudta kivinni. Ezért panaszszal fordult a csehszlovák-magyar döntőbírószékhez, amely hétfőn cseh korona kártérítést ítélt meg a magyar állam terhére. Woffel a döntőbírószék ítélet alapján keresetet indított a prágai törvényszék előtt s a törvényszék elismerve a követelés jogosságát, végrehajtást rendelt el a prágai magyar követtségi palota ellen. A magyar külügyminisztérium lépéseket tett az ítéletben foglalt példátlan nemzetközi jog sérelem ellen.

Garantált orth. kóser

frissen fejt

tehentej

modernül felszerelt tejgazdaságból, naponta kétszer (reggel és este) házhoz szállítva is kapható

Schwartz Ignácénál

Rudolf-ut 36.

Meschgiach: Farkas Manó.

Hirdessen az Uj Keletben

A pénzértői

Csak

(Bucurest) Uj Kelet... pokban... Bata-cip... vámbotrán... Bata-cég... ájakkal... vámtiszt... tében érte... nyiben a... tált cipő... luxuscipők... azonban a... vámtisztvis

a nem

Románi

(Cluj-Kolozs) Kelet tudós... tionaler Ho... letes cikke... évi világpia... nemzetközi... részelt áru... kontinensen... ményt. A gy... magyarázha... mokban a... szertint által... zettégek tel... munka, ezen... vállaltak kis

A finnors... befejeződött... kezdődtek... a sztrájk kö... kat. Orosz... betősen inter... sen az angol... kikötőkön ke... az államokba... dináv állam... üzlet elsősor... és valószínű... 1929 évi kar... szelt cikke... fogja megha... pányban.

Németorszá... olyan keresle... az érzékeny... pai árakat. Gómbfakere... löszni, hog... gömbfa ára... fog. Hasonló... ahol bár a

Ha me... Annyin... Gya... Mely é... S mely... Bármif

Közgazdaság

A pénzügyminisztérium mellett működő szakértői bizottság foglalkozott a Bata-üggyel

Csak a ténylegesen durva bőrből készült cipőt nem vámolják el a vámtarifa 127-ik §-a szerint

(Bucuresti-Bukarest, október 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az elmúlt napokban valóságos sajtóháború indult meg a Bata-cipők importjával kapcsolatos vámbotrány miatt. Mint ismeretes, a Bata-cég részben tisztázta magát a vádakkal szemben és kitűnt, hogy csupán a vámtisztviselők mulasztása következtében érte károsodás az államot; amennyiben a Bata által Romániában importált cipő olyan bőrből készült, amelyet luxuscipőként kellett volna megvámolni, azonban a hór felülete megtévesztette a vámtisztviselőket, akik, mint durva, rut

vámolták el a Bata cipőket.

A pénzügyminisztérium mellett működő szakértői bizottság tegnap fejezte be a cipőimporttal kapcsolatos üléseit. A kérdésnek részletes megvitatása után a bizottság elhatározta, hogy a cipőt, amely nem készült ténylegesen vastag bőrből, a vámtarifa 127. paragrafusára szerint fogják elvámolni.

Ezzel a határozattal a pénzügyminisztérium mellett működő szakértői bizottság egyszersmindenkorra tisztázta a külföldi cipő import-vámjának kérdését.

a nemzetközi fapiacón általában a gömbfa iránti kereslet észlelhető

Romániában meg nem kezdődtek el a gömbfa üzletek

(Cluj-Kolozsvár, október 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bécsi Internationaler Holzmarkt című szaklap részletes cikkben számol be a fatermelés ez évi világpiacon. A szaklap szerint a nemzetközi fapiac és elsősorban a fűrészelt áru ebben az évben, különösen a kontinensen, nem hozta meg a várt eredményt. A gyenge szezon különösen az aul magyarázható, hogy a fatermelő államokban a készletek kifogytak. Ezidő szerint általában csak a vállalt kötelezettségek teljesítése érdekében folyik a munka, ezenkívül csak az északi államok vállalták kisebb szállításokat.

A finnországi famunkások sztrájkja befejeződött s a munkálatok ismét megkezdődtek, de a kitermelt fa alig fedezi a sztrájk következtében előállott hiányokat. Oroszországban a termelés meglehetősen intenzív és Oroszország különösen az angol, francia, belga és holland kikötőkön keresztül exportál mindazokba az államokba, amelyek egyébként a skandináv államokból is importálnak. A fapiac elsősorban gömbfákra szorítkozik és valószínű, hogy ez fogja betölteni az 1929 évi kampányt. Egyébként a fűrészelt áru árát is a gömbfa árfolyama fogja meghatározni az 1929 évi kampányban.

Németországban az utóbbi két évben olyan kereslet volt gömbfa iránt, hogy az érzékenyen befolyásolta a közép-európai árakat. Ezidő szerint azonban a gömbfakeslet majdnem szünetel. Valószínű, hogy a meginduló üzlettel a gömbfa ára Németországban emelkedni fog. Hasonló a helyzet Ausztriában is, ahol bár a kereslet nem olyan nagy

gömbfában, az utóbbi időben történt vásárlások következtében itt is háuse van a gömbfa árában.

Csehszlovákiában a piacra hozott gömbfát könnyen és jó ártért lehetett elhelyezni. A fűrészgyárak feldolgozták minden tölgyszárazanyagot. Tekintve, hogy azonkívül is szükségük lesz még fűrészelt árukra, ennek értéke valószínűleg emelkedni fog. A jugoszláv fapiacnak jelentős eseménye annak a 30 ezer köbméter tölgynek az elhelyezése, amely a vincovei árlejtésen bonyolított le. Ennek az árlejtésnek egyébként minden évben jelentős eredménye szokott lenni Jugoszláviában. A 14 szállítmányból álló 30 ezer köbméternyi tölgyszárazanyag kiáltási ára 12 millió dinár volt, eladási ára pedig 21 millió 300 ezer dinár.

Romániában még nem kezdődtek meg a gömbfaüzletek és csupán néhány kisebb szállítmányt bonyolítottak le ezeideig.

Lengyelországban a gömbfával kapcsolatban egészen rendkívüli a helyzet. A Lengyelország és Németország közötti faszállítmányra vonatkozó egyezmény következtében a lengyel gömbfa ára hihetetlen mértékben felugrott. Ennek eredményeképpen természetesen a fűrészelt áruk ára is igen magasra emelkedett, amennyiben teljesen lehetetlenné vált a külfölddel való versenyés ezek mellett az árak mellett. A két ország közötti fegyezmény ez év december elsején jár le, hogy aztán mi fog történni, nem tudni.

A svéd és finnországi gömbfa leszállítása ebben az évben később fog megkezdődni, mint rendszeren.

Milyen nemzetközi mintavásárok lesznek novemberben és decemberben. November havában a következő kiállítások és árumintavásárok lesznek: Köln: Nemzetközi árumintavásár. Berlin: Automobil és kerékpár kiállítás. Köln: november 27-től december 2-ig a hotelipar kiállítása. Chicago: november 12-től 17-ig irodafelszerelések kiállítása. Newyork: november 12-től 17-ig hotelipar kiállítása. Buenos Ayres: Nemzetközi automobilkiállítás. Bruzelles: november 1-től 4-ig ruhakiállítás. Plovdiv (Bulgária): mezőgazdasági kiállítás. Páris: november 1-től 11-ig kézműves kiállítás, Páris november 1-től 4-ig nemzetközi kerékpár és sportkiállítás. Dijon: november 3-tól 19-ig csillagászati kiállítás. Páris: november 15-től 25-ig nemzetközi kereskedelmi automobilkiállítás. London: november 5-től 10-ig nemzetközi kerékpár és motorkerékpár kiállítás. London: november 7-től 14-ig egészségügyi kiállítás. London: november 14-től 24-ig kézműves ipari kiállítás. Montevideo: rendezés évi automobilkiállítás. December havában a következő kiállításokat fogják tartani: Chikago: december 1-től 8-ig marhakiállítás. Vancouver (Kanada): árumintavásár. Otava: december 3-tól 7-ig marhakiállítás. Kairo: december 15-től 22-ig orvosi kiállítás. Páris: december 12-től 23-ig uszó és sportkiállítás. London: december 1-től 7-ig nemzetközi rádiológiai és terápiai kiállítás. Hanoi (Indokína): december 1-től 9-ig nemzetközi árumintavásár.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszer közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 5 lej. Állástkeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jellegű levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Egy vagy két iskolásfiú, vagy leány teljes ellátást kaphat intelligens zsidó családnál. Katz, Brasai-u. 10.

Elsőrangú női ruhavarrónő, nagy gyakorlatú és szerény igényekkel, hához is megy varrni. Kovács Erzsébet Zápolya-u. 17. szám.

Kiadó 2 szoba, előes fürdőszoba, ugyanott bútorozott szobába lakótárs kerestetik. Str. Paris 4.

Pianinó bérebeadó. Cal. Victoriei 127.

Intelligens férfit vagy nőt keresek elemista fiacskámhoz, főnapit foglalkoztatásra. Cím a kiadóban.

Garzel
fiarierie - vasúzielt
CLUJ
(Kolozsvár) P. M.
Viteazul 13. szám.
Telefon 10-43

Válogatott gesztenyét, bányai aszalt szilvát szőlő napi áron szállít utánvéttel Roóz Teuti de sus Ba-a-Mare. 1178

Junger Deutscher unterrichtet Deutsch u. Stenographie. Adresse in der Verwaltung des Blattes. 1190

3 drb. szalonablak olcsón eladó. Ertekezhetni lehet Str. Carpatilor No. 20. Csizsár Jánosnál.

Mantel & Weissmann
BUCAREST
Str. Sft. Vineri No 4.

Kötőgépek
Gyapjufonál
Pamutfonál
Selyem és műselyem
Textilgépek
Teljes és komplett
Gyáriberendezések

Kérjen árajánlatot!

Imperial, Agfa, Mimosa
fényképészet i
cikkek és gépek
Révész Ernő, T.-Mures

Hirdessen az Uj Keletben
oooooooooooooooooooo

Hölgyek
figyelmébe

Szépen és olcsón készít

függönnyt ágyszerítőt
csipketerítőt fehérneműt
ágy neműt színes kézmunkát

montiroz parnákat - a

TOLEDO

kézimunkaszalonn
és előnyomda, Cluj, Calea Regel-
Ferdinand No 8. (Sino: udvar - a volt
Berényinéféle üzlet)

MEGJELENT

Dr. Hérics Tóth Jenő a magy. kir. Erjedesi Állomás igazgatója, egy. magántanár és Osztróvsky Antal műgyetemi magántanár, a magy. kir. Erjedesi Állomás állomásvezető főügyésze tollából

A szeszgyártás kézikönyve

című szakmunka, 45 nyomtatott ív, 720 oldal terjedelemben, 132 ábrával és 100 táblázattal.

Ara füzve 1100 Lei, vászonkötécben 1300 Lei.

Kivonat a gazdag tartalomról:

Bevezetés, Mikroorganizmusok, Az élesztők, Élesztő szintenyésztése, A szeszgyártás anyagai, A gumos termények előkészítése és feldolgozása, Keményítőtartalmu anyagok becefézése, A kifuvatás és cukrosítás, Erjesztés, Répa-szeszgyártás, Melasz-gyártás, Szeszfinomítás stb. stb.

Kapható az Uj Kelet könyosztályában

Ha megtudja, majd nevet
Annyira olcsón vehet
Gyapjuszvettfert, meleget,
Mely állja a hideget,
S melyben nem didereg,
Bármily nagy is a hideg,

Harisnyaházban

Calea R. Ferdinand 29. (Kishid mellett)

Menekülés

Irtá: ROBERT NEJMANN.

A törvényszéki küldőre egy pillanatra még határozatlanul megnézte a holtat az ágyban. Azután elővett egy ceruzát, meg- nedvesítette az ajkával s valamit az idé- zőlevél hátlapján írt, melyet Johannes Abetnek kellett volna kiközbesítenie. Majd pedig elment. En és Sámuel Klein, aki hirtelen rosszul érezte magát, a nyo- mámban. Amidőn az előszobából kiléptünk a lépcsőházba, alulról hangok hallatszo- tak.

— Halott. Most jövök felülről — mon- da a törvényszéki szolga, aki két magás- száru eszímába öltözött férfivel beszélge- lőt lent a lépcsőházban. Abban a pillan- tban, amikor a lépcső karfáján állta- joltam, még hozzátette:

— Mindenesetre felmehettek. A másik kettő fönt van. Legalább megspóroljátok az utat. Mi újság különben? Elővezetés?

— Dehogy. Letartóztatási parancs. — mondotta az egyik. Vámszedelgés és hi- telezői csalás. Az utolsó két órában meg négy újabb feljelentés érkezett.

Feljöttek. Kleint visszavonszoltam az előszobába. Hallottuk, amin a két férfi belép. Elhaladtak mellettünk, be a szobá- ba. Mi meg lerohantunk a lépcsőn, be- ugrottunk egy taxiba és mentünk.

— A pályaudvarra!
— Menjünk inkább haza — mondotta Klein halkán.

— Ott már biztos ül valaki és vár, — feleltem.

Klein elhallgatott.
A pályaudvaron találkoztunk Anto- nán.

— Abelt megölték. — mondottam. An- ton elfordult. Váltottam két jegyet ayu- gát felé.

— A vonat felóra múlva megy. — mon- dotta Anton nehézkösen és riadt megle- pődéssel.

Amidőn Anton egy pillanatra kiment a váróterembe, ahol pár parasztsuhanc aludt a padon, Kleint, aki hallgatott és remegett, ismét kivontam az uccára. Egy taxival a Kaiser-Platzra mentünk. Ott beültünk egy villamosba s a második ál- lomáson a Quellen-strassenál kiszálltunk. Azután ismét egy taxiba ültünk, Midőn az autónak egy utkereszbezdésnél a köz- lekedési rendőr intésére meg kellett állni, Klein elsápadva hanyatlott vissza az autó párnái közé és lecsukta a szemét. Ekkor ismét taxit cseréltünk és kihajto- tunk az egyik külvárosi pályaudvarra. Amidőn a pályaudvar bejáráshoz ér- tünk, két rendőr ment arra — valószínű- leg véletlenül. Klein, jöllehet egyik lá- barmár a gyalogjárón volt, ijedtében visszarántott s mert az egyik rendőr erre figyelmessé lett és ugylátszik, mintha va- lamit gyanút fogna, odakiáltottam a sof- főnek: Tovább! — és így ismét mentünk.

Két perc múlva kieserültük az autót.
— Hová megyünk? — kérdezte Klein, amidőn az egyenes külvárosi ucca során vágtaztunk. En a pályaudvaron való meg- gondolatlan viselkedése miatt szemrehá- nyásokkal akartam illetni, de amikor az arcába néztem, leteltem arról és ezt mondtam:

— Most már csak valamelyik esti vo- natot választhatjuk, az egyiket azok kö- zül, amelyek a keleti határ felé mennek. Azon a határon nincsen olyan erős ellen- őrzés. Most pedig menjünk vissza ke- resztül a városon, a Präteren és a folyón s majd a gyári pályaudvarok valamelyi- kén szállunk fel. Az egyik vonat fél tíz felé indul a Keleti pályaudvarról, vala- mivel tíz óra előtt van a gyárak alatt. Ek- kor már régen éjszaka.

Klein válaszolt:
— Öt óra. Mit csinálunk öt hosszá? En meg a soffőrré kiáltottam: Vissza! És megfordultunk. Hogy hol leszünk ad- dig? — szóltam ismét. Valamelyik ven- déglőben, vagy artista-kávéházban kint a Präterben. Ott senki sem keres.

Klein béggyadtan helyeselt és hallga- tott. Láttam ugyan, hogy viaskodik ön- magával s hogy valamit mondani akar. És mert ismét egy élénk ucca forgatagá- ba keveredtünk, tekintetével elhaladva előttem, a kocsi sarkába nézve, mondotta:
— A lakásom előtt megyünk el! Sze- relnék felmenni. — S mert látta, hogy én ellenkezni akarok:

— Egy pillanatra, csak egy pillanatra. Pénzt hozok. Van pénzem ottafönt. S az- után nagyon halkán tette hozzá: Zelma beteg.

— Letartóztatják. — mondottam. Va- lószínűleg már ül valaki odafönt és vár. Klein azonban kitarított:

— Van kulcsom a hátsó lépcsőn levő bejáratához. Abból az irányból nem vár senki.

Ekkor már a kapuánál voltunk, de men- tünk tovább, a sarkon balra. En a kocsi- ban már adtam: — Öt perc — mondot- tam. Nekem is nagyon kevés pénzem volt, különben ott hagytam volna. Ka- bátya galériájá magásra túrta Klein és eltűnt.

Klein a szomszédház udvarán ment keresztül, a cselédlépcsőház feljárója fele. A szűk, esikorgó csigalépcsőn konyha- szagokon keresztül, konyhajók előtt ha- ladt el. A második emeleti ajtó előtt fel- figyelt. A szavakat azonban nem tudta pontosan kivenni. A szíve nehezen vert. Várt. Óvatosan lenyomta a kilincset. Az ajtó esikorgott és melle legmélyeből fel- rémült. Egy vékony rés — csupán csak rés. Azonban már ott volt. Egyedül.

— Te, — súgta — pszt... A nő összerendezte, de hirtelen magához tért és így sugta: A szalonban már két órája ül valaki. Egy pedig a kapuban áll. Klein a leheltével sugta: Mi van Zelmával?
— Zelmának láza van, — súgta. Most ne gondold Zelmára. — Klein ajkai remegtek, de nem szólt semmit. Belülről valami hang hallatszott; közeledő és tá- volodó lépések... Mind a ketten egy- másra mosolyogtak, elsápadt arccal. Az asszony mondta:

— Jár a goj fel-alá, — és azután: — Zelma miatt ne aggódj, én mellette ma- radok. Azután pedig: Most pedig menj, Zámí. S mert belülről a lépések (fel-alá, fel-alá) ismét hallatszottak, kitolta a ter- fit a lépcsőházba és betette az ajtót. Klein még mindig ott állt, arcát a rés felé szo- rítva:

— Zelma? — súgta. De nem kapott választ. Így vitte azután a lábait melye- ket nem érzett és a lépéseit, melyeket nem érzélt. Bukdácsolt le a szűk lépcsőn, körről-körre, keresztül a kony- haszagokon és el a konyhajók előtt, fel- gyűrt kabátgallérral, ki az uccára. Ami- dőn a kocsihoz ért, beesett mellém az ülésre. És hallgatott. Nem kérdeztem semmit. Esteledett. S amikor a házak ritkullak s az országot fái feltűnedeztek, már égtek a lámpák. A Präterben — mon- dottam a soffőrrnek. Egyik sötét uccasar- kon megálltunk és kifizettem az autót. Egész mesze egy alacsonyán uszó felhő padjáról beteges, vörös világitás hullott a fákra. Már egész beszélgetett. A gáz- kandelláberek mint egy széles rajvonal az ellenséges éjszaka előtt, a szemengő eső finom színű fátylával vonódtak be. Az üres utvonalon nagyon magányosan esil- logtak a pocseták.

Emögött az ucca mögött azonban, amely- nek másik oldala már erdőszegély volt volt s a pázsit mögött, ahol természet- rüen vágott sétautak kereszteszöttek, valami zene csörgött. S valami faépület mögül világlósság csapott elő.

— A tulsó oldalon, — mondottam — a Panoptikum mögött van egy kis kores- ma. Utána csak egy negyedórát kell az erdőn keresztül menni s akkor már a pá- lyaudvaron vagyunk! A vegyesvonatok ott mind megállnak.

A pocsolókon ugrálva mentünk ke-

resztül. Az ut kavicsos volt és ropogott a lábunk alatt. Azután a gyepon mentünk keresztül, hallgatva. Klein mögött. A láрма és a fény már egész előttünk volt. A barlangvasút hosszu fabódéja mögött mindenféle gerendák heverték. Az egyik halom mögül két suhanc bujt elő és tűnt el. Valahol egy kis kutya ugatót, Mély sötét volt. Csak egy-egy bódé közti szűk közön bukkant fel egy-egy pillanatra va- lami tovahimbáló alak. Mi pedig men- tünk. Egy néma cirkuszi kocsi maradt el mellettünk. A fénytelen uton szorosan a Lövölde, a Nevetőklinika és a gyors- fényképész mellett haladtunk el. A Pa- noptikum és a Légi Hinta épülete között egy szélesebb átjáró huzott keresztül s ezen az átjárón állt lefüggönyözött abla- kokkal az a bizonyos kis arisztavendéglő, ahová tartottunk. A házikó falának ár- nyékában kis ideig figyelve álltunk.

Klein a karomba kapaszkodott, azután eleresztett. Halkán felnevetett s a kezével megtörülte izzadt homlokát.

— Azt hittem, hogy a karónak szemé- vant! Es rendőr! — mondotta. De én hall- gattam. Féloldalt a tuloldalon csörgött és zengett a ringlispiél. A mező homályá- ból meg láрма tört elő és két férfi be- széde, egymásba keveredve, meg egy gyenge női hang. Azután ismét egy fér- fi. Végül elhallgatott. Addig, amíg egy pillanatot tart, gőz és hangok keveredése tört ki a felszakított ajtón az utra. Oldalt odadt csörgött és zengett a ringlispiél.

— Mikor megy a vonat? — kérdezte Klein. Elővettem az órámot s miután ki- sillabizáltam a sötétben, mondtam:

— Még több, mint négy óránk van. Be- menjünk? Egyáltalán nem fogunk fet- tűnni. Azt hiszik, hogy varieté-ügyelőkök vagyunk. — Klein válaszolt:

— Miért menjünk be? Miért nem me- gyünk inkább hirtáznai? Még sohasem ültem ilyen hintán. Sohasem volt rá időm.

(Vége köv.)

Színház - Művészet

Hevesi piroska nagy sikere Berlin- ben. Kolozsvár nagynevű zongorámu- vésznöje: Hevesi Piroska, a napokban koncertet adott Berlinben, amely, mint a most beérkező kritikákból és jelen- tésekből kitűnik, nagy sikert hozott a művész számára. A művész néberli fellépéséről Berlin legelőkelőbb zenekritikusai szinte egyöntetűen álla- pítják meg, hogy iatéka fenomenális erőttől duzad s ama művészek közül va- ló, akik «társolvukban hordják a mar- sallbotot». Hevesi Piroskát több berli- ni hangversenyiroda hívta meg kon- certek tartására.

Gyurkovics fiúk. (Herczeg Ferenc és Farkas Imre operettjének bemutatója a kolozsvári Magyar Színházban). Ha áll annak a szólásmondásnak igazsá- ga, hogy a nagy szellemek néha talál- kozni szoktak, ugy szászorosan áll annak a megállapításnak helyessége, hogy Farkas Imre és Herczeg Ferenc találkozás a világirodalomtörténetben felmutatható legszerencsésebb találko- zás. Már maga a műfaj is pompás, a melyben gondolatvilágukat összeegyez- tették: operett, megtűzdelve a leg- kiéltebb romantika és a fejcsóválás mozdulatait kiváltó naivitás kékvirá- gaival. Hogy ez az operett milyen idő- szerű, azt mi sem bizonyítja jobban, mint a kolozsvári közönség negatív vi- selkedése, amellyel a bemutatón az operettet fogadta, — holott egyébként az operetek leghevesesebb megértője és kultiválója. Pedig a színeszek kitű- nő munkát produkáltak s azt a hitű- ket erősítették meg, hogy Janovics di- rektor az idej színészenra valóban fővárosi nivóju játékegyüttest szerve- zett meg. A kivétel nélkül mind első-

szűk kvalitást nyújtó szereplők közül kiemelkedőbb és legművészebb szereplőt Tompa Béla nyújtotta, aki szinte elfeledtette, hogy bonviván-sze- repkört tölt be, annyira színész volt. Báj, finomság, kedvesség tekintetében excelláló partnere volt Betegh Bébi s a nagyon rutinos és színpadilag előkelő jelenség: Kondor Ibolyka. Igen jók vol- tak Réthely és Miklóssy Margit s kiű- nöképen: Köszegi Margit. Az operett muzsikája tele van archaikus szépsé- gekkel, melódiákkal s ez emeli ki az átlag-operettek sorából (s.)

A Magyar Színház műsora:

Péntek: fél 4-kor és fél 6-kor: Fekete ró- zsa. (Mozi-előadás. Helyárok: 20 és 10 lej. Sorozatszám: 82, 83.)

Péntek: fél 9-kor: A valódi kubáni kozák ének és tánc-kórus fellépése I. Bor- ka asszony és György deák. (XVIII. századbeli vidám minorita közjáték, először. Bevezető előadás tart; Ja- novics Jenő dr.) II. Kozák lakoda- lom. (Jelenetek az orosz életről. Tán- cok, énekek, Előadja: a kubáni ko- zák kórus.) III. Omnia vincit amor. (XVIII. századbeli vidám közjáték) IV. Tutan-khamen ballet. (Előadja a kubáni kozák kórus. Premiére bérlé- 8 szám. Sorozatszám: 84.)

Szombat: fél 4-kor: Éva grófnő. (Operetta újdonság. Karácsonyi Hivel, Kondor Ibolyával.) Az utolsó felvonásban; Kozák-lakodalom. (Előadja a valódi kubáni kozák kórus. Mérsékelt hely- árok: Sorozatszám: 85.)

Szombat: fél 9-kor: Gyurkovics fiúk. (Operette-újdonság 3-adszor. Az utolsó felvonásban; A kubáni kozák kórus föllépése. Nb. 7 sz. C Ssz. 86.)

Vasárnap d. e. 11-kor: Mozi-matiné 15 és 10 lejes helyárrakkal (Sorozatsz. 87.)

Vasárnap d. u. 3-kor; Fekete rózsza. (Mozi Előadás 20 és 10 lejes helyárrakkal. Sorozatszám: 88.)

Vasárnap 5-kor; Régi nyár. (Operette-új- donság, Kondor Ibolyával, rendez helyárrakkal.) Az utolsó felvonásban; A kubáni kozák-kórus föllépése; Tutan-khamen ballet. Szám: 89.)

Vasárnap este háromnegyed 9-kor; Gyur- kovics fiúk. (Operette-újdonság 5-5d- ször.) Az utolsó felvonásban; A ku- báni kozák-kórus föllépése: Kozák- lakodalom. Nb. 8 sz. A Sszám: 90.)
Hétjő: fél 9-kor; Mozi-előadás. (20 és 10 lejees helyárok. Sszám: 91, 92.)

Hétjő: fél 4 s fél 6-kor Mozi-előadás (20 s 10 lejes). Poór Lili föllépésével. (Elő- adás végén: A kubáni kozák-kórus föllépése új műsorral; Kaukázusi- táncok. (Nbérlé 8. sz. Sszám: 93.)

A színháziroda közleményei:

Ma este premier és a kubáni orosz kozákok föllépése. Olvan irodalmi es- tétje lesz ma a színháznak, amelytől a csupán szórakozni vágyó közönség sem kell hogy megijedjen, mert jobban fog mulatni, mint a legmodernebb s legötletesebb francia vígjáték pikanté- rián. Egy 200 év előtti 5 játékra oszló kis minorita vígjátéknak, a magyar iro- dalom igazú antik gyöngyszemének lesz a bemutatóelőadása. Címe: Borka asszony és György deák. Az a témája, hogy már 200 év előtt is milyen nehe- zen tudott konvt alá kerülni a vár le- ány. A darab ugynevezett iskolai já- ték, amelyet papok írtak s diákok ad- tak elő. A Borka asszony és György deák bizonyára ugyanazt a karriert fogja befutni, amit az Omnia vincit amor futott be. A mai estén különben elő fogják adni az Omnia vincit amor is, amelyről a budapesti kritika is meg- állapította, hogy a legmulatságosabb vígjáték. Előadás előtt az iskolai drá- máról rövid bevezető fejtegetést fog tartani Janovics Jenő dr. Az est ki- egészítő része és nagy eseménye lesz még a kubáni orosz kozákok föllépése.
Hétjő este: Házibarád és a kubáni kozákok föllépése.

KIADÓHIV Str.

SZERKESZ

Ejeli t

ELŐFIZET

Egész

Féléve

Negyed

Egy hó

IX évfoly

1928 O

* 56

A dá

Ne itéljük

aki a Farroet

pusi éghajlat

megállani ne

delmi hajóba

is csak embe

rancsok, aki

hozzáméltó g

háboruban k

te ellenséges

történelmi je

Minden önm

egyszer magó

dik fel. A dá

is négy évtíz

hit abban, l

lem elsőstül

bad lövetések

bolhatja, sőt

erendő ősz

nyára olvasta

Genfben holt

készülődnek

Kéllagg-paktu

— s a dán fl

ordinált emb

telője csak t

vette minde

— Hát ten

— tette fel a

a dán flottap

ban a pillan

felbukkant a

ni hajó kök

ban az a sok

mely az elm

atlan pacifis

nokunk szíve

vezényszavak

alakjában eg

delmi hajó o

A dán flo

külözte a há

a makkot, m

háborúját, a

kintélyes sza

a dán-angol